

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

**ОБЛІК, АНАЛІЗ І КОНТРОЛЬ ОПЕРАЦІЙ З
МАТЕРІАЛЬНИМИ АКТИВАМИ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ**

виконала:

студентка спеціальності
071 “Облік і оподаткування”
**Сорохманюк Вікторія
Петрівна**

науковий керівник:

д.е.н., професор Лещук Г.В

рецензент:

к.е.н., доцент Савків У.С

Івано-Франківськ – 2024

Прикарпатський національний університет імені Василя
Стефаника Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування
Другий (магістерський) рівень вищої освіти
Спеціальність 071 “Облік і оподаткування”

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

“ ”

20__ р

(підпис)

(дата)

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТА

Сорохманюк Вікторії Петрівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи

«Облік, аналіз і контроль операцій з матеріальними активами бюджетної
установи»

Керівник роботи

Лещук Г.В., д.е.н., професор

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

2. Перелік питань, які потрібно розробити: розглянути розвиток контрольно-ревізійного процесу в Україні; визначити економічну сутність операцій з матеріальними активами; провести економіко-правовий аналіз нормативної бази та огляд спеціальної літератури з питань обліку, аналізу і контролю операцій з матеріальними активами в бюджетних установах; оцінити систему бухгалтерського обліку операцій з матеріальними активами в Карпатському національному природному парку м. Яремче; надати оцінку організації та методиці внутрішньогосподарського контролю операцій з матеріальними активами в Карпатському національному природному парку м. Яремче; охарактеризувати організаційно - інформаційну модель контролю і аналізу операцій з матеріальними активами в Карпатському національному природному парку м. Яремче; надати організаційно-економічну характеристику з матеріальними активами в Карпатському національному природному парку м. Яремче; описати застосування методів економічного аналізу при контролі операцій з матеріальними активами в Карпатському національному природному парку м. Яремче; навести методику ревізії операцій з матеріальними активами в Карпатському національному природному парку м. Яремче; визначити особливості контролю операцій з матеріальними активами бюджетної установи в Карпатському національному природному парку м. Яремче в умовах використання новітніх інформаційних технологій.

3. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка

Студент _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ Лещук Г.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВІДГУК

наукового керівника (*д.е.н., професор Лещук Г.В*) на кваліфікаційну роботу магістра 2-го курсу групи ОО-М2 (*Сорохманюк Вікторії Петрівни*) на тему: “Облік, аналіз і контроль операцій з матеріальними активами бюджетної установи”.

В умовах сучасної економічної ситуації, яка характеризується зростаючою потребою у ефективному використанні державних ресурсів, питання обліку, аналізу та контролю операцій з матеріальними активами набувають особливої важливості. Бюджетні установи, зокрема, стикаються з численними викликами, пов'язаними з необхідністю забезпечення високого рівня прозорості та ефективності використання матеріальних активів. Невідповідний облік або недостатній контроль за використанням активів може призвести до значних втрат та нераціонального використання державних коштів.

У роботі автором розкрито концептуальну основу обліку, аналізу та контролю матеріальних активів бюджетної установи, поглибила понятійно-категоріальне наповнення суті матеріальних активів, розглянула систему принципів бухгалтерського обліку, аналізу та контролю матеріальних активів бюджетної установи. Кваліфікаційна робота виконана з урахуванням вимог до даного виду робіт. Дослідження автора достатньо обґрунтовані. Їх результати одержані в результаті критичної оцінки різноманітних джерел при застосуванні різних методів економічних досліджень та базуються на нормативних регламентах науково-правових актів.

Серед зауважень слід зазначити, що в роботі доцільно було більш детально висвітлити зарубіжний досвід обліку, аналізу та контролю операцій з матеріальними активами бюджетної установи. Однак, зазначене зауваження не впливає на загальну позитивну оцінку роботи.

Загальний висновок: кваліфікаційна робота *Сорохманюк Вікторії Петрівни* на тему: “Облік, аналіз і контроль операцій з матеріальними активами бюджетної установи” є завершеним, самостійно проведеним науковим дослідженням, має науково-освітню і практичну цінність, за змістом та оформленням відповідає встановленим вимогам, може бути допущена до захисту із позитивною оцінкою, а її автор заслуговує на присудження другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 “Облік і оподаткування”.

(д.е.н., професор Лещук Г.В)

(підпис)

“ ” _____ 20 р.

(дата)

РЕЦЕНЗІЯ

рецензента (*к.е.н., доцент Савків У.С.*) на кваліфікаційну роботу магістра 2-го курсу групи ОО-М2 *Сорохманюк Вікторії Петрівни* на тему: “Облік, аналіз і контроль операцій з матеріальними активами бюджетної установи”.

В умовах сучасної економічної ситуації, яка характеризується зростаючою потребою у ефективному використанні державних ресурсів, питання обліку, аналізу та контролю операцій з матеріальними активами набувають особливої важливості. Бюджетні установи, зокрема, стикаються з численними викликами, пов'язаними з необхідністю забезпечення високого рівня прозорості та ефективності використання матеріальних активів. Невідповідний облік або недостатній контроль за використанням активів може призвести до значних втрат та нераціонального використання державних коштів.

Об'єктом дослідження є матеріальні активи бюджетної установи.

Предметом дослідження є облік, аналіз і контроль операцій з матеріальними активами бюджетної установи.

За результатами дослідження можна зробити висновок, що робота виконана на актуальну тему, яку автором логічно та послідовно розкрито відповідно до питань плану у контексті обліково-аналітичної діяльності підприємства.

Загальний висновок: кваліфікаційна робота *Сорохманюк Вікторії Петрівни* на тему: “Облік, аналіз і контроль операцій з матеріальними активами бюджетної установи” є завершеним, самостійно проведеним науковим дослідженням, має наукову і практичну цінність, за змістом та оформленням відповідає встановленим вимогам, може бути допущена до захисту, а її автор заслуговує на присудження другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 “Облік і оподаткування”.

Рецензент:

к.е.н., доцент

кафедри менеджменту і маркетингу

Уляна САВКІВ

АНОТАЦІЯ

ПП. “Облік, аналіз і контроль операцій з матеріальними активами бюджетної установи” (на прикладі Карпатського природного національного парку м. Яремче). Рукопис. Магістерська робота на присвоєння кваліфікації бухгалтер-економіст, професіонал з обліку, оподаткування та аудиту за освітнім рівнем “магістр” спеціальності 071 “Облік і оподаткування”. Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Івано-Франківськ. 2024 р.

Магістерська робота присвячена дослідженню теоретико-методичних основ та розробці науково-практичних рекомендацій щодо удосконалення системи обліку, контролю і аналізу операцій з матеріальними активами бюджетної установи.

У роботі розглянуто теоретичні основи обліку, контролю та аналізу операцій з матеріальними активами, а саме визначено економічні категорії за різними науковими джерелами, узагальнено систему їх класифікації з метою обліку і аналізу та нормативно-правове регулювання.

Визначено особливості організації і методики обліку операцій з матеріальними активами і запропоновано напрями удосконалення облікової політики в частині об’єктів дослідження. Узагальнено особливості контролю операцій з матеріальними активами на досліджуваному підприємстві.

Проведено аналіз матеріальних активів підприємства та запропоновано шляхи удосконалення їх обліку, аналізу та контролю.

Ключові слова: аналіз, облік, контроль, матеріальні активи, бюджетна установа

ЗМІСТ

Вступ.....	8
Розділ 1. Теоретичні основи обліку, аналізу і контролю операцій з матеріальними активами в бюджетних установах	
1.1. Розвиток контрольно-ревізійного процесу в Україні.....	14
1.2. Економічна сутність операцій з матеріальними активами.....	17
1.3. Економіко-правовий аналіз нормативної бази та огляд спеціальної літератури з питань обліку, аналізу і контролю операцій з матеріальними активами в бюджетних установах.....	22
Розділ 2. Бухгалтерський облік операцій з матеріальними активами в бюджетних установах	
2.1. Оцінка системи бухгалтерського обліку операцій з матеріальними активами в Карпатському національному природному парку м.Яремче.....	29
2.2. Оцінка організації та методики внутрішньогосподарського контролю операцій з матеріальними активами в Карпатському національному природному парку м.Яремче.....	35
2.3. Організаційно-інформаційна модель контролю і аналізу операцій з матеріальними активами в Карпатському національному природному парку м.Яремче.....	44
2.4. Організаційно-економічна характеристика з матеріальними активами в Карпатському національному природному парку м.Яремче.....	45
Розділ 3. Методика аналізу і контролю операцій з матеріальними активами в бюджетних установах в умовах застосування новітніх технологій	
3.1. Застосування методів економічного аналізу при контролі операцій з матеріальними активами в Карпатському національному природному парку м.Яремче.....	53
3.2. Методика ревізії операцій з матеріальними активами в Карпатському національному природному парку м.Яремче.....	59

3.3. Особливості контролю операцій з матеріальними активами бюджетної установи в Карпатському національному природному парку м.Яремче в умовах використання новітніх інформаційних технологій.....66

Висновки і пропозиції.....73

Список використаної літератури.....75

Додатки.....82

ВСТУП

Актуальність теми. Матеріальні активи відіграють ключову роль у функціонуванні будь-якої бюджетної установи, забезпечуючи виконання її основних завдань та функцій. Ефективне управління цими активами сприяє раціональному використанню державних ресурсів, зниженню витрат та підвищенню якості надання послуг. В умовах обмеженого бюджетного фінансування особливо актуальними є питання оптимізації витрат та підвищення ефективності використання наявних матеріальних ресурсів. Саме тому облік, аналіз і контроль операцій з матеріальними активами стають важливими складовими системи управління бюджетною установою.

Забезпечення прозорості та підзвітності операцій з матеріальними активами є одним із основних завдань управління фінансами в державному секторі. Це включає не лише точний облік придбання, використання та списання матеріальних активів, але й регулярний аналіз ефективності їхнього використання та контроль за дотриманням відповідних нормативно-правових актів. Належна організація цих процесів сприяє запобіганню зловживанням та втратам державних ресурсів, а також підвищенню довіри суспільства до державних інституцій.

В умовах сучасної економічної ситуації, яка характеризується зростаючою потребою у ефективному використанні державних ресурсів, питання обліку, аналізу та контролю операцій з матеріальними активами набувають особливої важливості. Бюджетні установи, зокрема, стикаються з численними викликами, пов'язаними з необхідністю забезпечення високого рівня прозорості та ефективності використання матеріальних активів. Невідповідний облік або недостатній контроль за використанням активів може призвести до значних втрат та нераціонального використання державних коштів.

Розвиток інформаційних технологій відкриває нові можливості для вдосконалення процесів обліку та контролю матеріальних активів. Використання сучасних інформаційних систем дозволяє не лише автоматизувати процеси

обліку, але й забезпечити оперативний доступ до даних для їхнього аналізу та прийняття управлінських рішень. Враховуючи це, актуальність дослідження в сфері обліку, аналізу та контролю операцій з матеріальними активами бюджетних установ полягає у необхідності розробки та впровадження ефективних методик та інструментів, які б відповідали сучасним вимогам управління державними фінансами та сприяли підвищенню ефективності використання державних ресурсів.

Метою дослідження є теоретичні та практичні аспекти обліку, аналізу і контролю операцій з матеріальними активами бюджетної установи.

Завдання дослідження:

- розглянути розвиток контрольно-ревізійного процесу в Україні;
- визначити економічну сутність операцій з матеріальними активами;
- провести економіко-правовий аналіз нормативної бази та огляд спеціальної літератури з питань обліку, аналізу і контролю операцій з матеріальними активами в бюджетних установах;
- оцінити систему бухгалтерського обліку операцій з матеріальними активами в Карпатському національному природному парку м. Яремче;
- надати оцінку організації та методиці внутрішньогосподарського контролю операцій з матеріальними активами в Карпатському національному природному парку м. Яремче;
- охарактеризувати організаційно - інформаційну модель контролю і аналізу операцій з матеріальними активами в Карпатському національному природному парку м. Яремче;
- надати організаційно-економічну характеристику з матеріальними активами в Карпатському національному природному парку м. Яремче;
- описати застосування методів економічного аналізу при контролі операцій з матеріальними активами в Карпатському національному природному парку м. Яремче;
- навести методику ревізії операцій з матеріальними активами в Карпатському національному природному парку м. Яремче;

- визначити особливості контролю операцій з матеріальними активами бюджетної установи в Карпатському національному природному парку м. Яремче в умовах використання новітніх інформаційних технологій.

Об'єктом дослідження є матеріальні активи бюджетної установи.

Предметом дослідження є облік, аналіз і контроль операцій з матеріальними активами бюджетної установи.

Методи дослідження. Для дослідження обліку, аналізу і контролю операцій з матеріальними активами бюджетної установи застосовуються комплексні методи, які забезпечують всебічний та глибокий аналіз об'єкту дослідження. Використання системного підходу дозволяє розглядати процеси обліку, аналізу та контролю як взаємопов'язані елементи єдиної системи управління матеріальними активами. Цей підхід забезпечує врахування всіх аспектів та факторів, що впливають на ефективність управління матеріальними активами, а також виявлення взаємозв'язків між ними.

Метод економічного аналізу надає можливість оцінити ефективність використання матеріальних активів та визначити основні фактори, що впливають на їхнє використання. Цей метод включає аналіз динаміки показників, порівняння з нормативними значеннями та бенчмаркінг з іншими установами. Використання статистичних методів дозволяє проводити кількісну оцінку впливу різних факторів на показники ефективності використання матеріальних активів, а також виявляти закономірності та тенденції.

Важливу роль у дослідженні відіграє метод експертних оцінок, який дозволяє залучити до аналізу досвідчених фахівців у галузі управління матеріальними активами. Цей метод забезпечує якісну оцінку існуючих практик обліку, аналізу та контролю, а також надання рекомендацій щодо їхнього вдосконалення. Використання моделювання дозволяє прогнозувати можливі наслідки впровадження тих чи інших управлінських рішень та оцінювати їхню ефективність.

Документальний метод забезпечує детальне вивчення нормативно-правової бази, внутрішніх регламентів та звітності бюджетних установ. Це

дозволяє не лише виявити відповідність облікових та контрольних процедур чинному законодавству, але й визначити можливі недоліки та проблемні аспекти. Використання аналітичних методів дозволяє виявляти недоліки у системі обліку та контролю, а також розробляти пропозиції щодо їхнього усунення.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає у розробці та впровадженні нових підходів та методик, що дозволяють підвищити ефективність управління цими активами. Запропоновано комплексну систему обліку матеріальних активів, яка враховує специфіку діяльності бюджетних установ і забезпечує високу точність та оперативність облікових процесів.

Розроблено нові методи економічного аналізу ефективності використання матеріальних активів, що дозволяють детальніше оцінити вплив різних факторів на їхнє використання та виявити потенційні резерви для оптимізації. Ці методи базуються на поєднанні традиційних статистичних підходів із сучасними інформаційними технологіями, що забезпечує більш глибокий та точний аналіз даних.

Запроваджено інноваційні підходи до контролю за використанням матеріальних активів, які включають автоматизовані системи моніторингу та управління. Використання таких систем дозволяє здійснювати постійний контроль за станом активів, оперативно виявляти та реагувати на будь-які відхилення від нормального функціонування, що сприяє зниженню ризиків зловживань та втрат.

Проведено детальний аналіз нормативно-правової бази, що регулює облік і контроль матеріальних активів бюджетних установ, в результаті чого розроблено пропозиції щодо вдосконалення законодавства. Ці пропозиції спрямовані на усунення існуючих недоліків та прогалин у нормативно-правовій базі, що сприяє підвищенню ефективності управління державними ресурсами.

Впровадження запропонованих підходів та методик дозволяє значно підвищити прозорість та підзвітність процесів управління матеріальними активами, що в свою чергу сприяє підвищенню довіри суспільства до діяльності бюджетних установ. Одержані результати дослідження мають практичне

значення і можуть бути використані для вдосконалення системи управління матеріальними активами не лише в окремих установах, але й у державному секторі в цілому.

Практичне значення одержаних результатів дослідження обліку, аналізу і контролю операцій з матеріальними активами бюджетної установи полягає у створенні ефективної системи управління цими активами, що сприяє підвищенню раціональності та економічності використання державних ресурсів. Запропоновані методики та підходи можуть бути безпосередньо впроваджені в практику бюджетних установ, забезпечуючи їхню здатність більш ефективно здійснювати облік та контроль матеріальних активів.

Розроблені рекомендації щодо вдосконалення облікових процесів дозволяють бюджетним установам оптимізувати свої операційні процедури, знижуючи витрати на адміністрування та підвищуючи точність обліку активів. Використання нових методів економічного аналізу забезпечує можливість більш глибокого розуміння ефективності використання матеріальних активів, виявлення потенційних резервів та прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо їхнього оптимального використання.

Впровадження автоматизованих систем контролю за матеріальними активами сприяє зниженню ризиків зловживань, втрат та нецільового використання активів. Це, в свою чергу, підвищує рівень прозорості та підзвітності бюджетних установ, що є важливим чинником для підвищення довіри з боку громадськості та контролюючих органів.

Рекомендації щодо вдосконалення нормативно-правової бази можуть бути використані для розробки нових законодавчих актів або внесення змін до існуючих, що дозволить створити більш ефективну та чітко регламентовану систему управління матеріальними активами в державному секторі. Це забезпечить більш ефективне використання державних ресурсів на всіх рівнях управління.

Одержані результати дослідження також можуть бути використані для підвищення кваліфікації працівників бюджетних установ через проведення

спеціалізованих тренінгів та семінарів, спрямованих на ознайомлення з новими методиками та підходами до обліку, аналізу та контролю матеріальних активів. Це сприятиме підвищенню професійного рівня працівників та покращенню якості управління матеріальними активами у бюджетних установах.

Апробація результатів роботи.

Лещук Г.В., Сорохманюк В.П. Розвиток контрольно-ревізійного процесу в Україні // Матеріали доповідей XI Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегічні пріоритети соціально-економічного розвитку в умовах інституційних перетворень глобального середовища» (м. Одеса, 14 листопада 2024 р.)

Обсяг та структура дослідження. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І КОНТРОЛЮ ОПЕРАЦІЙ З МАТЕРІАЛЬНИМИ АКТИВАМИ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

1.1. Розвиток контрольно-ревізійного процесу в Україні

Розвиток контрольно-ревізійного процесу в Україні є складним і багатограним процесом, що пройшов кілька етапів з моменту здобуття незалежності в 1991 році. На початку незалежності країна успадкувала систему державного фінансового контролю, що базувалася на радянських принципах. Основним органом, що здійснював контроль та ревізію, було Головне контрольно-ревізійне управління (ГоловКРУ) при Міністерстві фінансів України. Цей орган займався перевіркою правильності використання бюджетних коштів, виявленням фінансових порушень і зловживань [3].

Протягом 1990-х років контрольно-ревізійний процес в Україні зазнавав суттєвих змін, пов'язаних з трансформацією економіки та необхідністю адаптації до нових ринкових умов. З'явилися нові виклики у сфері державних фінансів, які вимагали більш ефективних методів контролю. У 1993 році було ухвалено Закон України "Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні", який заклав правову основу для функціонування контрольно-ревізійної служби в умовах ринкової економіки. Цей закон регулював діяльність ГоловКРУ, визначав його повноваження, завдання та порядок проведення ревізій [5].

У 2000-х роках контрольно-ревізійний процес в Україні продовжив свій розвиток. Важливим етапом стало створення Державної аудиторської служби України (Держаудитслужба) у 2015 році, яка замінила ГоловКРУ. Це було зумовлено необхідністю реформування системи фінансового контролю відповідно до європейських стандартів. Держаудитслужба отримала більш широкі повноваження, її діяльність стала більш прозорою і відкритою для громадськості. Були запроваджені нові методи і технології аудиту, зокрема ризик-орієнтований підхід, який дозволяє зосереджуватися на найбільш критичних і вразливих аспектах фінансової діяльності.

Реформа контрольно-ревізійної системи також включала впровадження ІТ-технологій, що суттєво підвищило ефективність і оперативність перевірок.

Створення електронних баз даних і автоматизованих систем аналізу дозволило скоротити час на проведення ревізій і підвищити їхню якість. Держаудитслужба почала активно співпрацювати з міжнародними організаціями, такими як Світовий банк, Міжнародний валютний фонд, Європейський Союз, що сприяло впровадженню передових практик і стандартів у сфері державного фінансового контролю [9].

Окрім цього, розвиток контрольно-ревізійного процесу в Україні супроводжувався законодавчими ініціативами, спрямованими на посилення відповідальності за фінансові порушення і зловживання. Були ухвалені закони, що регламентують відповідальність посадових осіб за нецільове використання бюджетних коштів, корупційні дії та інші фінансові злочини. Це створило правові передумови для більш ефективного контролю та покарання винних у фінансових правопорушеннях.

Значну роль у розвитку контрольно-ревізійного процесу в Україні відіграло впровадження міжнародних стандартів аудиту. Це стало можливим завдяки співпраці з міжнародними організаціями та адаптації національного законодавства до вимог Європейського Союзу. Зокрема, були запроваджені Міжнародні стандарти вищих органів фінансового контролю (ISSAI), що забезпечили гармонізацію української системи з міжнародними практиками [10].

У цьому контексті важливим аспектом стало підвищення професійного рівня працівників контрольно-ревізійних органів. Була започаткована система навчання та підвищення кваліфікації аудиторів і ревізорів, яка включає тренінги, семінари, участь у міжнародних конференціях та обмін досвідом з колегами з інших країн. Це дозволило не лише вдосконалити навички та знання українських спеціалістів, але й сприяло формуванню професійної етики та культури аудиту.

Одним з ключових напрямків розвитку контрольно-ревізійного процесу стало впровадження антикорупційних заходів. Корупція є однією з головних проблем, що перешкоджає ефективному використанню державних ресурсів. У зв'язку з цим, у 2014 році в Україні була створена Національна агенція з питань запобігання корупції (НАЗК) та Національне антикорупційне бюро України

(НАБУ), які, спільно з Держаудитслужбою, працюють над виявленням і запобіганням корупційних правопорушень. Важливим кроком стало також запровадження електронного декларування доходів державних службовців, що підвищило прозорість і підзвітність державного апарату [2].

Окрім державних органів, у контрольно-ревізійному процесі активно задіяні громадські організації та незалежні аудиторські фірми. Громадський контроль над використанням бюджетних коштів сприяє підвищенню прозорості та підзвітності державних органів. Незалежний аудит, у свою чергу, забезпечує об'єктивність і неупередженість у проведенні фінансових перевірок.

У сучасних умовах розвиток контрольно-ревізійного процесу в Україні також включає активне використання інформаційних технологій і системи електронного управління. Запровадження електронного документообігу, автоматизованих систем аналізу та моніторингу дозволяє значно підвищити оперативність і точність проведення аудиту. Зокрема, Держаудитслужба використовує такі інструменти, як електронні реєстри, бази даних і програмні комплекси для аналізу ризиків, що дозволяє більш ефективно виявляти порушення і запобігати їм [8].

Незважаючи на досягнуті успіхи, перед контрольно-ревізійним процесом в Україні залишаються численні виклики. Необхідно продовжувати реформування законодавчої бази, забезпечувати незалежність і неупередженість контрольно-ревізійних органів, посилювати співпрацю з міжнародними партнерами та розвивати професійні компетенції працівників. Крім того, важливо підвищувати обізнаність громадян про значення контролю за використанням державних ресурсів, що сприятиме формуванню прозорого і підзвітного суспільства [11].

Таким чином, розвиток контрольно-ревізійного процесу в Україні є динамічним і багатогранним процесом, що потребує постійного вдосконалення і адаптації до сучасних викликів. Основні напрями цього розвитку включають реформування організаційної структури, впровадження сучасних технологій, підвищення професійного рівня працівників та активізацію антикорупційних заходів. Тільки за умови комплексного підходу до вирішення цих завдань можна

досягти ефективного і прозорого управління державними фінансами, що є запорукою сталого розвитку України.

1.2. Економічна сутність операцій з матеріальними активами

Економічна сутність операцій з матеріальними активами визначається складною взаємодією різних чинників та процесів, що відбуваються в рамках виробничо-економічної діяльності підприємства. Поняття матеріальних активів, їх значення та роль у виробничому процесі аналізуються та визначаються українськими науковцями з економічної та фінансової сфер.

Матеріальні активи - це складова частина майна підприємства, що має матеріальну форму та призначена для здійснення виробничої діяльності, забезпечення нормального функціонування організації, а також здійснення операцій купівлі, продажу або обміну. Ці активи можуть включати будівлі, споруди, машини, обладнання, транспортні засоби, сировину, готову продукцію на складі тощо [7].

Важливо зазначити, що матеріальні активи мають свою економічну цінність та сприяють формуванню виробничих потужностей підприємства. Вони є не лише засобом виробництва, але і джерелом отримання прибутку через їх ефективне використання. Однак, їх ефективне управління та оптимальне використання вимагає систематичного контролю, планування та аналізу.

Операції з матеріальними активами включають в себе такі процеси, як закупівля, зберігання, експлуатація, ремонт, амортизація та відчуження. Правильне проведення цих операцій дозволяє забезпечити безперебійне функціонування підприємства, знизити витрати та максимізувати прибуток.

Українські науковці, такі як Мельниченко О.О., Черевко В.В., Савицька І.В. та інші, в своїх дослідженнях акцентують увагу на важливості ефективного управління матеріальними активами для забезпечення стабільності та конкурентоспроможності підприємства на ринку. Вони розглядають не лише

поняття та класифікацію матеріальних активів, а й методи їх оцінки, планування та контролю за їх використанням. Такий підхід дозволяє підприємствам оптимізувати свою діяльність та досягати поставлених цілей ефективно та економічно [19].

Науковці в своїх дослідженнях часто використовують таблиці для систематизації та візуалізації інформації. В табл. 1.1 наведені визначення поняття «актив».

Таблиця 1.1

Визначення поняття «активи»

Автор	Визначення
Черевко В.В.	Активи - це економічні ресурси, контроль над якими дає можливість отримувати майбутні користі.
Мельниченко О.О.	Активи представляють собою всі матеріальні та нематеріальні ресурси підприємства.
Савицька І.В.	Активи - це ресурси, які можуть приносити економічні вигоди та мають економічну цінність.
Шаповаленко О.А.	Активи визначаються як усі ресурси, що перебувають у власності підприємства та можуть приносити прибуток.
Гриценко Н.М.	Активи - це економічні ресурси, які контролюються підприємством та приносять потенційну користь.

Джерело: складено автором за даними [9; 21; 35; 58; 60]

Табл. 1.1 містить визначення поняття "активи" за різними авторами. Черевко В.В. наголошує на тому, що активи є економічними ресурсами, контроль над якими дозволяє отримувати майбутні користі. Мельниченко О.О. розглядає активи як сукупність усіх матеріальних та нематеріальних ресурсів підприємства. Савицька І.В. визначає активи як ресурси, які можуть приносити економічні вигоди та мають економічну цінність. Шаповаленко О.А. підкреслює, що активи - це усі ресурси, що перебувають у власності підприємства та можуть приносити прибуток. Дослідження Гриценка Н.М. визначає активи як економічні ресурси, які контролюються підприємством та приносять потенційну користь. В цілому, всі визначення підкреслюють важливість активів як ресурсів, які можуть стати джерелом користі для підприємства.

В табл. 1.2 наведені визначення поняття «матеріальні активи» науковцями.

Таблиця 1.2

Визначення поняття «матеріальні активи»

Автор	Визначення
Савицька І.В.	Матеріальні активи - це майно підприємства, яке має матеріальну форму та використовується виробничою функцією.
Шаповаленко О.А.	Матеріальні активи включають усі фізичні ресурси, які можна визначити, виміряти та контролювати.
Кравченко Т.П.	Матеріальні активи - це конкретні фізичні об'єкти, які можна використовувати в виробничих цілях.
Коваленко Л.В.	Матеріальні активи - це активи, які мають матеріальну форму та використовуються у виробничому процесі.
Петренко О.П.	Матеріальні активи - це різноманітні ресурси, необхідні для здійснення виробничих процесів та отримання продукції.

Джерело: складено автором за даними [23; 28; 35; 44; 58]

У табл. 1.2 подані різні визначення поняття "матеріальні активи" від різних авторів. Згідно з визначенням Савицької І.В., матеріальні активи є майном підприємства, яке має матеріальну форму та використовується у виробничій функції. Шаповаленко О.А. визначає матеріальні активи як всі фізичні ресурси, які можна чітко ідентифікувати, виміряти та контролювати. За визначенням Кравченко Т.П., матеріальні активи є конкретними фізичними об'єктами, які використовуються для виробничих цілей. Коваленко Л.В. стверджує, що матеріальні активи це активи, що мають матеріальну форму та використовуються у виробничому процесі. За визначенням Петренко О.П., матеріальні активи - це різноманітні ресурси, необхідні для здійснення виробничих процесів та отримання продукції. В цілому, всі визначення підкреслюють матеріальний характер активів та їхнє значення у виробничому процесі підприємства.

Економічна сутність операцій з матеріальними активами в бюджетних організаціях включає в себе управління різноманітними ресурсами, які необхідні для забезпечення функціонування та виконання завдань цих організацій. Класифікація матеріальних активів у бюджетних організаціях може відрізнятися

в залежності від їхньої специфіки та видів діяльності. Однак, зазвичай можна виділити такі основні категорії матеріальних активів (рис. 1.1).

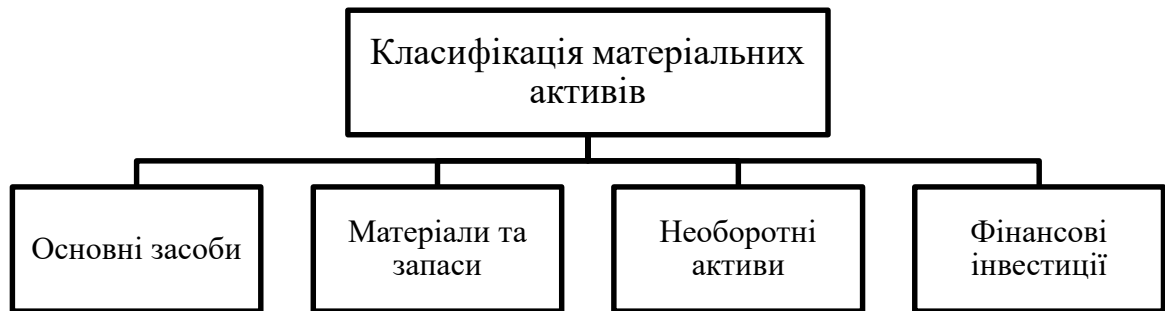

Рис. 1.1. Класифікація матеріальних активів в бюджетних організаціях
Джерело: [19]

Розглянемо кожний елемент матеріальних активів.

Основні засоби. Це матеріальні об'єкти, які використовуються для здійснення виробничих або непродуктивних функцій. До них можуть входити будівлі, споруди, обладнання, транспортні засоби тощо.

Матеріали та запаси. Ця категорія включає в себе різноманітні матеріали та товари, які використовуються у виробництві, обслуговуванні або реалізації послуг. Сюди входять сировина, напівфабрикати, готова продукція, запасні частини тощо.

Необоротні активи. Це матеріальні активи, які не підлягають повторному використанню та витраті протягом одного облікового періоду. До них можна віднести земельні ділянки, об'єкти нерухомого майна, які не використовуються для виробництва, та інші необоротні активи [21].

В категорію фінансових інвестицій входять активи, які бюджетна організація використовує для інвестування коштів з метою отримання прибутку або забезпечення фінансової стабільності. Сюди можуть відноситися цінні папери, депозити, паї в інвестиційних фондах тощо.

Нижче подана таблиця з класифікацією матеріальних активів в бюджетних організаціях (табл. 1.3).

Класифікація матеріальних активів в бюджетних організаціях

Категорія	Опис
Основні засоби	Будівлі, споруди, обладнання, транспортні засоби та інші матеріальні об'єкти.
Матеріали та запаси	Сировина, напівфабрикати, готова продукція, запасні частини та інші товари.
Необоротні активи	Земельні ділянки, нерухоме майно, яке не використовується для виробництва тощо.
Фінансові інвестиції	Цінні папери, депозити, паї в інвестиційних фондах та інші фінансові активи.

Джерело: складено автором за даними [40]

Табл. 1.3 надає класифікацію матеріальних активів у бюджетних організаціях, яка допомагає систематизувати та категоризувати різноманітні види активів. Основні засоби, які включають будівлі, споруди, обладнання та транспортні засоби, є необхідними для здійснення виробничих або непродуктивних функцій бюджетної установи. Матеріали та запаси, такі як сировина, напівфабрикати, готова продукція та запасні частини, забезпечують неперервність виробничого процесу та обслуговування потреб організації. Необоротні активи, такі як земельні ділянки та нерухоме майно, що не використовується для виробництва, можуть також включати в себе інші види активів, що не підлягають повторному використанню протягом одного облікового періоду. Фінансові інвестиції, такі як цінні папери, депозити та паї в інвестиційних фондах, є активами, що призначені для інвестування коштів з метою отримання прибутку або забезпечення фінансової стабільності бюджетної установи. Ця класифікація допомагає управлінцям бюджетних організацій у веденні обліку, плануванні та оптимізації використання матеріальних ресурсів.

Отже, був виконаний аналіз класифікації матеріальних активів у бюджетних організаціях. Ця класифікація допомагає систематизувати різноманітні види активів та категоризувати їх для ефективного управління ресурсами. Основні засоби, матеріали та запаси, необоротні активи і фінансові інвестиції - це основні категорії, які охоплюють різні аспекти матеріальних ресурсів у бюджетних установах. Аналіз цих категорій дозволяє керівникам бюджетних організацій здійснювати оптимальне планування, управління та

використання активів для досягнення стратегічних цілей та ефективного функціонування установи.

1.3. Економіко-правовий аналіз нормативної бази та огляд спеціальної літератури з питань обліку, аналізу і контролю операцій з матеріальними активами в бюджетних установах

Економіко-правовий аналіз нормативної бази та огляд спеціальної літератури становлять ключовий компонент в забезпеченні ефективного управління матеріальними активами в бюджетних установах. Під час проведення такого аналізу необхідно детально розглянути законодавчі акти, які регулюють облік, аналіз та контроль операцій з матеріальними активами. Це включає в себе такі документи, як Конституція, бюджетний кодекс, закони про бухгалтерський облік та фінансову звітність, а також інші нормативно-правові акти, які регулюють фінансову діяльність в бюджетному секторі [33].

Під час аналізу нормативної бази слід звернути увагу на зміни та доповнення до законодавства, оскільки вони можуть впливати на процеси управління матеріальними активами та вимагати від бюджетних установ відповідних адаптацій та заходів.

Крім того, огляд спеціальної літератури має на меті ознайомлення зі сучасними підходами, методиками та практикою управління матеріальними активами в бюджетних установах. Це може включати наукові статті, методичні посібники, книги та інші джерела, що аналізують проблематику обліку, аналізу та контролю операцій з матеріальними активами.

Актуальність такого аналізу полягає у постійній зміні умов діяльності бюджетних установ, включаючи зміни в законодавстві, економічному середовищі та технологічний прогрес. Такий аналіз дозволяє ідентифікувати ключові проблеми та виклики, з якими зіштовхуються бюджетні установи в управлінні матеріальними активами, та розробляти ефективні стратегії їх вирішення [12].

Зважаючи на український контекст, проведемо конкретний аналіз правової бази, яка регулює облік, аналіз та контроль операцій з матеріальними активами в бюджетних установах. Для цього візьмемо до уваги Бюджетний кодекс України.

Бюджетний кодекс України встановлює правила формування, виконання та контролю за використанням бюджетних коштів у всіх сферах бюджетної діяльності, включаючи й бюджетні установи. Зокрема, стаття 48 цього Кодексу присвячена управлінню майном, що належить до бюджетних коштів, а стаття 49 регулює порядок інвентаризації матеріальних цінностей, їх обліку та зберігання.

Згідно з Бюджетним кодексом, бюджетні установи повинні вести облік свого майна та матеріальних активів у відповідності з чинним законодавством про бухгалтерський облік та фінансову звітність. Вони також зобов'язані регулярно проводити інвентаризацію цього майна та здійснювати контроль за його використанням [13].

Важливо зазначити, що Бюджетний кодекс України покладає на керівництво бюджетних установ відповідальність за забезпечення достовірності та повноти обліку матеріальних активів, а також за вжиття заходів щодо запобігання корупційним діям та недопущення втрати чи пошкодження майна.

Таким чином, аналіз Бюджетного кодексу України дозволяє визначити конкретні вимоги щодо обліку, аналізу та контролю операцій з матеріальними активами в бюджетних установах, а також встановити відповідальність за їх виконання. Це є важливим етапом у забезпеченні ефективного фінансового управління та збереженні державних ресурсів.

Паралельно з Бюджетним кодексом, інші нормативно-правові акти також впливають на управління матеріальними активами в бюджетних установах. Наприклад, Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність" встановлює загальні принципи обліку, включаючи правила визнання, вимірювання та відображення матеріальних активів у фінансовій звітності [18].

Додатково, у сфері бюджетного управління існують різноманітні накази та інструкції, видані центральними органами виконавчої влади, що регулюють

конкретні аспекти управління матеріальними активами. Наприклад, Міністерство фінансів України може видавати накази щодо ведення обліку, звітності та контролю за матеріальними активами у бюджетних установах.

Зокрема, такі документи можуть встановлювати вимоги до системи обліку, порядок проведення інвентаризацій, правила зберігання документації та інші аспекти, які безпосередньо впливають на ефективність управління матеріальними активами.

Аналіз цих правових актів дозволяє не лише з'ясувати вимоги до бюджетних установ у сфері управління матеріальними активами, але і виявляти прогалини або неузгодженості у законодавстві, що потребують подальшої уваги та корекції [25].

Отже, для повноцінного аналізу нормативної бази важливо розглядати не лише Бюджетний кодекс, а й інші законодавчі акти та нормативно-правові документи, які безпосередньо стосуються управління матеріальними активами в бюджетних установах. Тільки такий комплексний підхід дозволить забезпечити ефективне управління та збереження бюджетних ресурсів.

До розглянутого правового контексту слід також додати документи, що видаються органами місцевого самоврядування, які мають компетенцію у сфері фінансового управління. Місцеві органи влади можуть видавати рішення, постанови та накази, що регулюють конкретні питання управління матеріальними активами в рамках їх територіальної діяльності.

Також важливо враховувати міжнародні стандарти обліку та фінансової звітності, зокрема, стандарти, прийняті Міжнародними організаціями зі стандартизації (наприклад, Міжнародним фондовим інститутом чи Міжнародною федерацією облікових справ).

Аналіз міжнародних стандартів дозволяє забезпечити відповідність національного законодавства світовим практикам управління, що важливо у контексті інтеграції України в світовий економічний простір та залучення іноземних інвесторів.

Один із основних міжнародних стандартів, який безпосередньо стосується обліку, аналізу та контролю операцій з матеріальними активами, - це Міжнародний стандарт фінансової звітності (МСФЗ) № 16 "Основні засоби". Цей стандарт встановлює правила обліку та відображення основних засобів у фінансовій звітності, включаючи матеріальні активи, які використовуються в діяльності організацій [41].

МСФЗ № 16 передбачає, зокрема, методику визначення вартості основних засобів, правила їх відображення в бухгалтерських записах, а також порядок проведення оцінки їх вартості та зносу. Цей стандарт допомагає стандартизувати процедури обліку основних засобів на міжнародному рівні, що унеможливорює появу різниці у трактуванні аналогічних питань у фінансовій звітності між різними країнами та організаціями [43].

Крім того, МСФЗ № 16 містить вимоги щодо інформації, яка має бути відображена у фінансовій звітності щодо основних засобів, включаючи інформацію про їхню вартість, знос, значущі обміни та інші фактори, які можуть впливати на їхню вартість або стан.

Це лише один з прикладів міжнародних стандартів, які мають значення у контексті управління матеріальними активами. Існує також інші стандарти, наприклад, МСФЗ № 36 "Оцінка матеріальних активів", МСФЗ № 38 "Нематеріальні активи", які регулюють облік та оцінку інших видів активів у фінансовій звітності. Всі ці стандарти сприяють створенню єдиної міжнародної системи обліку, що уможливорює порівняння фінансових результатів організацій з різних країн та забезпечує прозорість та достовірність фінансової звітності [44].

Ще одним важливим міжнародним стандартом є Міжнародний стандарт аудиту (МСА) № 540 "Аудит в області оцінки оцінки оцінки і інших оцінок, що виходять за межі фінансової звітності". Цей стандарт встановлює вимоги до аудиторів при проведенні аудиту оцінки, зокрема, оцінки матеріальних активів, що використовуються в діяльності підприємства.

МСА № 540 вимагає від аудитора розуміти та оцінювати методи оцінки, використовувані у компанії, перевіряти обґрунтування вибору таких методів та

переконатися в їх адекватності. Крім того, аудитор повинен проводити тестування на відповідність та обґрунтованість оцінок, а також оцінювати ризики випадкових або умисних помилок у процесі оцінки [41].

Цей стандарт створює важливу рамку для аудиторських організацій та аудиторів при проведенні аудиту матеріальних активів та інших оцінок, що використовуються в бізнесі. Він сприяє підвищенню надійності та достовірності фінансової звітності, оскільки аудитори отримують інструменти для ефективної перевірки оцінок, що використовуються в діяльності організацій.

Загалом, міжнародні стандарти фінансового обліку та аудиту, такі як МСФЗ і МСА, відіграють важливу роль у створенні єдиної та стандартизованої системи обліку та аудиту, що сприяє прозорості, достовірності та порівнянню фінансових результатів організацій як на місцевому, так і на міжнародному рівнях.

Додатковим актуальним стандартом, який стосується аудиту матеріальних запасів в бюджетних установах, є Міжнародний стандарт аудиту (МСА) № 501 "Аудит матеріальних запасів". Цей стандарт надає рамки для аудиторського перегляду процедур обліку та оцінки матеріальних запасів у бюджетних установах [42].

МСА № 501 передбачає, що аудитор повинен отримати розуміння процесу закупівель, використання та відшкодування матеріальних запасів у бюджетній установі. Це включає розгляд внутрішнього контролю, що існує в організації, перевірку політик та процедур обліку запасів, а також оцінку ризиків, пов'язаних з неправильним обліком або використанням запасів.

Особлива увага приділяється проведенню тестувань контрольних процедур, що забезпечують адекватність та достовірність обліку запасів. Крім того, аудитор повинен проводити оцінку справедливої вартості запасів, що може включати оцінку вартості складських залишків, вартості невибуття та інші фактори.

МСА № 501 забезпечує важливий механізм контролю за обліком та оцінкою матеріальних запасів в бюджетних установах, що допомагає

забезпечити точність та надійність фінансової звітності. Цей стандарт допомагає аудиторам і установам здійснювати ефективний контроль за використанням матеріальних ресурсів та мінімізувати ризики, пов'язані з неправильним обліком або використанням запасів [42].

Поза міжнародними стандартами, які регулюють аудит матеріальних запасів, важливо також враховувати національне законодавство та регулятивні акти, що стосуються управління матеріальними ресурсами у бюджетних установах.

У багатьох країнах існують спеціальні нормативно-правові акти або положення, які регулюють процес закупівель матеріальних запасів у секторі державного управління. Ці акти встановлюють процедури та вимоги до проведення тендерних процедур, обмежень щодо вибору постачальників, а також правила контролю за використанням державних коштів на закупівлю та управління запасами.

Крім того, в багатьох країнах існують стандарти аудиту та контролю, розроблені національними аудиторськими органами або відповідними міністерствами. Ці стандарти мають на меті забезпечити відповідність процедур аудиту внутрішнім та міжнародним вимогам, а також встановлюють особливі вимоги до аудиту операцій з матеріальними запасами в бюджетних установах [50].

Важливим елементом правової бази є також інструктивні матеріали та методичні рекомендації, що видаються відповідними органами управління чи професійними асоціаціями. Ці матеріали можуть містити конкретні рекомендації щодо обліку, аудиту та контролю за матеріальними запасами в бюджетних установах, що допомагає уточнити практичні аспекти виконання вимог законодавства та стандартів.

Такий комплексний підхід до аналізу правової бази дозволяє забезпечити повноту та адекватність контролю за обліком, аудитом та управлінням матеріальними запасами в бюджетних установах, що сприяє ефективному та прозорому використанню державних ресурсів.

РОЗДІЛ 2

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ОПЕРАЦІЙ З МАТЕРІАЛЬНИМИ АКТИВАМИ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

2.1. Оцінка системи бухгалтерського обліку операцій з матеріальними активами в Карпатському національному природному парку м.Яремче

Бухгалтерський облік у Карпатському національному природному парку здійснюється бухгалтерією, як самостійним структурним підрозділом (службою), очолюваним Головним бухгалтером. У структуру підрозділу крім Головного бухгалтера входять:

- бухгалтер (одна особа), що відповідає за облік матеріалів, складає звіти й акти звірок по постачальникам і підзвітним особам, виконує розрахунки нарахування із заробітної плати, згідно табелям обліку робочого часу і окладів, відповідним штатному розкладу. Трудовий договір укладений в письмовій формі. Укладання трудового договору оформлено наказом директора із бухгалтером. Трудовий договір вважається укладеним і

тоді, коли наказ чи розпорядження не були видані, але працівника фактично було допущено до роботи;

- касир (одна особа), який здійснює облік приходу касової виручки.

Бухгалтерія здійснює облік фінансово - господарської діяльності установи та контроль над економним використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, а також контроль над збереженням власності установи.

Для ведення в установі синтетичного та аналітичного обліку, відповідно до вимог своєчасності та повноти обліку та звітності, використовується розроблений робочий план рахунків бухгалтерського обліку.

Установа для оформлення господарських операцій використовує типові (уніфіковані) форми первинних облікових документів, форми первинних облікових документів, за якими не передбачені типові (уніфіковані) форми.

Для організації своєчасності і правильності оформлення документів обліку та подання їх за місцем обліку в установі застосовується графік документообігу.

Відповідальність за дотримання графіка документообігу, а також відповідальність за своєчасне і якісне створення документів, своєчасну передачу їх для відображення в бухгалтерському обліку та звітності, за достовірність які у документах даних покладається на осіб, котрі створили і підписали ці документи.

Контроль за дотриманням виконавцями графіка документообігу здійснює Головний бухгалтер.

Вимоги Головного бухгалтера в частині порядку оформлення операцій і представлення в бухгалтерію необхідних документів і відомостей є обов'язковими для всіх учасників, служб підприємства.

У разі невиконання вимог головного бухгалтера, головний бухгалтер представляє керівнику підприємства доповідну, в якій вказує характер порушення і винна особа.

Перелік осіб, які мають право підпису облікових документів, складається Головним бухгалтером парку та затверджується наказом директора.

На підприємстві існує комп'ютерна технологія обліку інформації з використанням програм 1 С Бухгалтерія.

Для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та звітності установа проводить інвентаризацію майна і зобов'язань відповідно до наказу директора. Інвентаризація дебіторської та кредиторської заборгованості здійснюється відповідно до окремими наказами директора. Крім випадків, коли проведення інвентаризації обов'язково, директор установи має право видати наказ про проведення додаткової інвентаризації майна та зобов'язань із зазначенням порядку та термінів її проведення.

Аналогічно обліку доходів при обліку видатків (витрат) доцільно розглядати у двох аспектах як видатки загального (ті що покриваються за рахунок бюджетних коштів) та спеціального фонду (що покриваються за рахунок власних надходжень) та обмінних і необмінних операцій відповідно до ПСБОДС 135 «Витрати».

При цьому необхідно дослідити особливості методики обліку витрат на субрахунках класу 8 «Витрати» згідно Плану рахунків, узагальнення типової кореспонденції у вигляді бухгалтерських проведення і відображення інформації по витратах окремо за обмінними та необмінними операціями у фінансовій звітності державного сектору. Однак у кошторисі усі видатки формуються у розрізі кодів економічної класифікації видатків, та при розрахунку обсягів видатків у кошторисі установи важливо дотримуватися суворого режиму економії коштів і матеріальних цінностей. Обов'язковим є виконання вимоги щодо першочергового забезпечення бюджетними коштами видатків на оплату праці з нарахуваннями.

До кошторисів включаються тільки видатки, передбачені законодавством, необхідність яких зумовлена характером діяльності установи. Видатки на придбання обладнання, капітальний ремонт приміщень, які не є першочерговими, можуть передбачатися лише за умови забезпечення коштами невідкладних витрат і відсутності заборгованості.

Що стосується кошторису Карпатського національного парку, то у його структурі переважають видатки на заробітну плату та нарахування на неї.

Найбільше у кошторисі установи складають видатки на заробітну плату за КЕКВ 2110 – 3709000 грн. (у 2019 році – 3911900 грн.), нарахування на заробітну плату (КЕКВ 2120) складають відповідно – 715000 грн. (у 2019 році видатки за КЕКВ 2200 – використання товарів і послуг – 477474 грн.

Відповідно до класифікації витрат сформуємо перелік рахунків, які використовуються у Карпатському національному парку для обліку витрат.

В табл. 2.1 відображено в обліку витрат від обмінних на необмінних операцій Карпатського національного парку.

Таблиця 2.1

Облік витрат від обмінних та необмінних операцій Карпатського
національного парку

№ з/п	Господарська операція	Дебет	Кредит	Сума, грн
Операції з витратами від операцій з обміну				
1	Оплата праці працівників, що виконують виконання бюджетних програм	8011, 8111	651	100000
2	Нарахування ЄСВ	8011, 8111	6313	22000
3	Матеріальні витрати			
3.1	Списано запаси	8013	15	1200
3.2	Списано МШП	8013	1812	1000
3.3	Затверджено звіт про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт	8013	2116	500
Операції з витратами від необмінних операцій				
5	Списання суми дебіторської заборгованості після закінчення строку позовної давності	8511	2113	1000

Джерело: складено автором за даними підприємства

Таким чином, облік видатків забезпечує своєчасність, повноту та достовірність облікової інформації про видатки установи з метою визначення кінцевого результату діяльності (результату виконання кошторису) і

відображення видатків у звітності. Для визначення фінансового результату виконання кошторису використовують рахунок 55 «Фінансовий результат».

В табл. 2.2 наведені операції з придбання, введення в експлуатацію та облік ПДВ на матеріальні активи.

Таблиця 2.2

Придбання, введення в експлуатацію та облік ПДВ матеріальних активів

Операція	Дебет	Кредит	Сума, грн
Придбання основних засобів	1013	675	50000
Введення в експлуатацію основних засобів	1014	1013	50000
Придбання МШП	1812	675	2000
Списання ПДВ з основних засобів	8013	641	10000
Оприбуткування запасів для адміністративних потреб	151	675	1500
Придбання матеріалів для ремонту	151	675	3000
Облік ПДВ з придбаних МШП	8013	641	400

Джерело: складено автором за даними підприємства

У табл. 2.2 відображено облік операцій, пов'язаних із придбанням, введеним в експлуатацію та облік податку на додану вартість (ПДВ) для матеріальних активів бюджетної установи. У таблиці наведені ключові операції, які відображають контроль і прозорість у фінансовому обліку матеріальних ресурсів, таких як основні засоби, малоцінні та швидкозношувані предмети (МШП), а також запаси, що використовують для адміністративних потреб і ремонтних робіт.

При нарахуванні основних засобів вартість активів відображається за дебетовим рахунком 1013, а зараховується рахунок 675, який фіксує зобов'язання перед постачальником. Введення цих активів в експлуатацію супроводжується внутрішнім переміщенням вартості між рахунками 1013 та 1014, що забезпечує правильний облік матеріальних активів як їх дії. Схожа процедура використання і для отримання МШП, які обліковуються на рахунку 1812 після зарахування рахунку 675.

ПДВ, сплачених за придбання основних засобів та МШП, обліковується окремо через дебет рахунку 8013 і кредит рахунку 641, що дозволяє фіксувати суму податку для відшкодування або звітності. Це забезпечує відповідність

обліку матеріальних активів податковим нормам і стандартам. Операція з придбання запасів, призначених для адміністративних потреб, а також придбання матеріалів для ремонтних робіт відображаються через дебетовий рахунок 151 з одночасним кредитним рахунком 675.

Такі облікові процедури забезпечують чіткий контроль за використанням бюджетних коштів та матеріальних активів, створюючи умови для перевірки управління ресурсами установи.

В табл. 2.3 наведені бухгалтерські проводки з обліку амортизації основних засобів та зносу МШП.

Таблиця 2.3

Амортизація основних засобів та знос МШП

Операція	Дебет	Кредит	Сума, грн
Нарахування амортизації на основні засоби	8014	1411	2000
Нарахування амортизації на обладнання	8014	1411	3000
Нарахування амортизації на транспортні засоби	8014	1411	1500
Нарахування зносу на МШП	8013	1812	1000
Нарахування амортизації на комп'ютерну техніку	8014	1411	1200
Нарахування амортизації на інші необоротні активи	8014	1411	800

Джерело: складено автором за даними підприємства

Згідно даним табл. 2.3 можемо побачити, що амортизація нараховується на основні засоби, обладнання та транспортні засоби, а також на інші необоротні активи. Окремо відображено знос МШП, який враховується за нормами для швидкозношуваних предметів.

В табл. 2.4 наведені бухгалтерські проводки обліку списання запасів та МШП.

Таблиця 2.4

Списання запасів та малоцінних швидкозношуваних предметів (МШП)

Операція	Дебет	Кредит	Сума, грн
Списання запасів для адміністративних потреб	8013	151	1200
Списання матеріалів для ремонту	8013	151	3000

Списання МШП через знос	8013	1812	1000
Списання запасів, які не підлягають використанню	8013	151	800
Списання МШП для наукових досліджень	8013	1812	500
Списання запасів на потреби охорони природи	8013	151	600

Джерело: складено автором за даними підприємства

Табл. 2.4 ілюструє облік списання запасів та МШП, що використовують для різних потреб установ, таких як адміністративні, наукові дослідження, ремонт або охорона природи.

Підсумовуючи, зазначимо, що на результат виконання кошторису впливають такі показники: результат виконання бюджету за минулий рік; доходи, отримані за поточних рік; видатки, здійснені впродовж року; дебіторська заборгованість, що підлягає списанню; кредиторська заборгованість, що підлягає списанню.

Результат виконання кошторису зазвичай визначається у кінці звітного періоду, але можливі випадки, коли в поточному періоді потрібно коригувати результат виконання кошторису на суму поточних витрат, здійснених у попередніх звітних періодах, що включаються до первісної вартості об'єкта основних засобів, нематеріальних активів відповідно до вимог національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі. Завершальним етапом визначення фінансових результатів є розрахунок дефіциту або профіциту, що визначається як різниця між залишками рахунків доходів та витрат за звітний період, причому варто врахувати фінансовий результат за попередні звітні періоди та віднесення їх сум до накопичених фінансових результатів.

2.2. Оцінка організації та методики внутрішньогосподарського контролю операцій з матеріальними активами в Карпатському національному природному парку м.Яремче

Об'єктивна оцінка конкурентоспроможності підприємства є критично важливою для визначення його подальших стратегічних кроків у динамічному бізнес-середовищі. Адекватне оцінювання позиції підприємства дозволяє прогнозувати та адаптуватися до факторів, які впливають на його успішність, як внутрішніх, так і зовнішніх.

Існує різноманіття методів оцінки конкурентоспроможності підприємства через різні підходи в економічній теорії. Зокрема, SWOT-аналіз вважається ефективним інструментом для стратегічного планування розвитку підприємства. Цей метод дозволяє чітко визначити сильні та слабкі сторони підприємства, а також враховувати можливості та загрози зовнішнього середовища.

При проведенні SWOT-аналізу для оцінки конкурентоспроможності було обрано бюджетну установу Карпатський національний парк. У таблиці 2.5 представлено детальний аналіз сильних і слабких сторін підприємства.

SWOT-матриця відображає розгорнутий огляд факторів, що впливають на стратегічне планування, допомагаючи визначити ключові напрямки подальшого вдосконалення. Оцінка конкурентоспроможності за допомогою SWOT-аналізу надає компанії можливість пристосовуватися до змін у бізнес-середовищі та удосконалювати свою стратегію відповідно до виявлених факторів.

Таким чином, використання SWOT-аналізу дозволяє компанії не лише оцінювати свою конкурентоспроможність, але й активно реагувати на внутрішні та зовнішні чинники, що визначають його успішність на ринку. В (табл. 2.5) проведений SWOT-аналіз підприємства Карпатський національний парк та оцінені слабкі та сильні сторони досліджуваного фермерського господарства.

Таблиця 2.5

SWOT-аналіз підприємства Карпатський національний парк

	Сильні сторони	Ранг	Вага	Сума	Слабкі сторони	Ранг	Вага	Сума
Внутрішні	1. Велике підприємство.	1	2	2	6. Відсутність власного виробництва.	4	4	16
	2. Висока якість продукції.	3	3	9	7. Брак власної робочої сили.	3	3	9
		7	1	7				

	3.Гнучка політика керівництва				8.Нестача обігових коштів	8	1	8
	4. Різноманітність асортименту	6	2	12	9.Сезонність галузі, яку обслуговує підприємство	3	2	6
	5. Хороша репутація у клієнтів.	2	2	4				
	Можливості	Ранг	Вага	Сума	Загрози	Ранг	Вага	Сума
Зовнішнє середо сере	10. Оптимізація технології продажів.	2	3	6	14.Поява нових конкурентів.	1	2	2
	11.Вихід на ринки ближнього зарубіжжя				15.Несприятлива економічна ситуація в країні.	8	2	16
	12.Підвищення кваліфікації кадрів,проведення семінарів.	2	3	6	16.Зростаючий конкурентний тиск			
	13.Використання нових рекламних проектів				17.Зниження репутації.	3	3	9
		6	2	12	18.Банкрутство			
						4	2	8
		4	3	12		8	1	8

Джерело: складено автором на підставі даних підприємства

Для проведення оцінки конкурентоспроможності галузі використовується конкурентна діагностика з використанням моделі "5 сил" Майкла Портера. У цій моделі п'ять ключових сил визначають структуру конкуренції в галузі. Здатність цих сил об'єднатися визначає характер конкуренції та може впливати на прибутковість фірм в даному сегменті ринку. Зазвичай, чим сильніші ці конкурентні сили, тим більш низька прибутковість для компаній, що конкурують. Застосування цієї моделі дозволяє виявити фактори, які можуть впливати на довгострокову прибутковість чи збитки у даній галузі.

Аналіз сильних і слабких сторін поточної конкурентної ситуації, а також можливих компенсаційних заходів, базується на ретельному порівнянні та критичній оцінці всіх п'яти сил, їх значень та компонентів. Результати цього аналізу, включаючи визначення сильних і слабких сторін, а також визначення компенсаційних заходів, представлені в таблиці 2.6.

Такий підхід дозволяє глибше розуміти конкурентну динаміку галузі та розробляти стратегії, спрямовані на покращення конкурентоспроможності

компаній в умовах сучасного ринкового середовища (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Можливості, загрози й компенсації в моделі «5 сил»

Можливості	Загрози	Компенсації
Зниження ціни товарів, що постачаються	Низький рівень визнання серед споживачів	Застосування бренд-менеджменту, PR-заходів
Покращення умов постачання	Відсутність стимулювання осіб, що приймають рішення	Підвищення індивідуалізованості роботи менеджерів зі збуту
Економія на масштабі	Велика кількість конкурентів	Демпінг. Більш тонке позиціонування
Висока інертність споживача	Маленька частка ринку	Інформування споживача про його вигоди
Більші вигоди споживача	Низька лояльність споживача	Стратегія клієнтоорієнтованості
Розширення асортименту	Доступні товари-замінники	Модернізація ринку

Джерело: складено автором на підставі даних підприємства

Для визначення й оцінки стратегічних альтернатив складемо перелік ключових проблем поточної ринкової ситуації і сформуємо основні дії, які слід застосовувати для їхнього вирішення (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Стратегічні альтернативи в моделі «5 сил»

Проблема	Ранг	Дії
Незадовільні умови постачання при існуючій силі	2	Отримайте великі знижки Досягнення хороших умов товарного кредитування. Диверсифікація постачальників. Укладати середньострокові та короткострокові договори поставки
Низьке клієнтоорієнтування підприємства	3	Збільшити кількість менеджерів з продажу Прямо пов'язувати пріоритети менеджерів з продажу з рівнем задоволеності клієнтів Впровадження CRM системи
Відсутність ідентифікації на ринку (низька впізнаність)	1	Впровадити систему бренд-менеджменту
Байдужість покупців до товарів підприємства	3	Інформуйте споживачів про реальні та потенційні вигоди Переміщення та модифікація товарів Видалення із замінників

Джерело: складено автором на підставі даних підприємства

Особливу увагу слід звернути на високу вірогідність зростання цін на продукцію постачальників, що, швидше за все, буде одним з напрямів проведення ними загальної збутової політики.

Також важливо відзначити, що зростання цін на продукцію постачальників може стати одним із факторів, які вплинуть на загальну збутову політику підприємства. Враховуючи цей факт, адміністрація фермерського господарства має бути готова до можливих змін у вартості продукції.

Для забезпечення стабільності та відповідності цін на рівні, доступному для споживачів, можуть бути розглянуті різні стратегії. Це може включати перегляд контрактів з постачальниками, пошук альтернативних джерел матеріалів, а також вдосконалення ефективності управління ресурсами.

Більше того, можуть бути впроваджені програми економії та раціоналізації витрат, щоб зменшити вплив зростання цін на кінцеві вартості для клієнтів. Крім того, можливий перегляд ціноутворення на товари з метою збереження конкурентоспроможності господарства на ринку.

Проведемо аналіз конкурентоспроможності досліджуваного підприємства (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Оцінка конкурентоспроможності Карпатський
національний парк

Критерії	Важливість	Оцінка	Зважена оцінка
Розмір	0,2	2	0,4
Темп зростання	0,2	1	0,2
Прихильність споживачів	0,2	1	0,2
Прибутковість	0,17	1	0,17
Технологічний потенціал	0,3	3	0,9
Організаційна структура	0,15	4	0,6
Частка ринку за сегментами	0,17	2	0,54
Сумарна зважена оцінка			0,94

Джерело: складено автором на підставі даних підприємства

Аналізуючи дані, можна помітити, що конкурентоспроможність цього підприємства висока, це пов'язано з плідною роботою організації, сумарна

зважена оцінка становить 0,94, що свідчить про хороший рівень конкурентоздатності.

Основні політичні фактори, які впливають на підприємство, включають зміну влади, політичну стабільність, орієнтацію органів влади щодо бізнесу тощо. Політична нестабільність може спричинити соціальні хвилювання, що негативно впливає на діяльність підприємства.

Економічні фактори, такі як заробітна плата, тарифи, курси валют, інфляція, банківські ставки і інші, також суттєво впливають на діяльність підприємства. Наприклад, висока інфляція може призвести до знецінення грошей, але водночас надати можливості для вирівнювання кредитів.

Правові фактори визначають, як підприємство повинно вести бізнес і які обов'язки воно несе. Зміни в законодавстві можуть суттєво впливати на прибутковість підприємства.

Технологічні фактори включають впровадження нових технологій, що може сприяти конкурентоспроможності підприємства. Науково-технічний прогрес і удосконалення продуктів та послуг можуть забезпечити перевагу на ринку.

Урахування цих аспектів за допомогою матричного методу визначення стану підприємства в зовнішньому середовищі дозволяє отримати екологічний профіль і враховувати можливі зміни в навколишньому середовищі для розробки стратегій та прийняття рішень.

Узагальнюючи, аналіз впливу факторів зовнішнього середовища є ключовим процесом для розробників стратегічного плану, який дозволяє контролювати зовнішні чинники підприємства, виявляти можливості і загрози, а також розуміти складні умови, створені зовнішнім середовищем. Ретельний моніторинг цих процесів визначається детальним аналізом навколишнього середовища, що дозволяє підприємству розробляти стратегії та враховувати вплив зовнішніх чинників на його поточну діяльність. Сучасні методи та методики стають невід'ємною частиною цього процесу.

Дослідження Карпатського національного парку, спрямоване на аналіз факторів розвитку та конкурентної ситуації на ринку, виявило ряд проблем, що потребують уваги і вирішення. До них відносяться брак ресурсів, обмежений ринок, неефективний маркетинг, вплив наявних клієнтів, залежність від постачальників, високий рівень конкуренції та технологічні зміни.

Вищезазначені проблеми підкреслюють важливість постійного та детального моніторингу всіх змін у навколишньому середовищі підприємства. Застосування різноманітних методів, таких як SPACE-аналіз, є ефективним інструментом для визначення конкурентної стратегії розвитку та її напрямків.

Враховуючи фінансову стабільність, конкурентні переваги, привабливість галузі та екологічну стійкість, за допомогою SPACE-аналізу вдається визначити стратегічну позицію Карпатський національний парк. Застосування цієї методології, що базується на експертній оцінці, дозволяє здійснити комплексний аналіз та враховувати думку різних стейкхолдерів, забезпечуючи обґрунтовані стратегічні вирішення для подолання виявлених проблем та досягнення успіху.

Першим показником конкурентних позицій компанії є вектор «фінансова міцність», значення якого наведено в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Фактори, які визначають фінансову силу підприємства Карпатський національний парк

Фактор	Якісне визначення оцінки в 0 балів	Оцінка							Якісне визначення оцінки в 6 балів
		0	1	2	3	4	5	6	
Фінансовий важіль	незбалансована	0	1	2	3	4	5	6	збалансована
Ліквідність	незбалансована	0	1	2	3	4	5	6	збалансована
Ступінь задоволеності потреби в капіталі	низька	0	1	2	3	4	5	6	висока
Платежі на користь фірми	малі	0	1	2	3	4	5	6	великі
Легкість виходу з ринку	важко	0	1	2	3	4	5	6	легко
Ризикованість бізнесу	висока	0	1	2	3	4	5	6	низька
Оборотність запасів	повільна	0	1	2	3	4	5	6	швидка

З таблиці 2.9 можна визначити, що Карпатський національний парк стикається з низькими фінансовими показниками через нестабільність економічної ситуації, що визначається специфікою галузі та низькою ліквідністю активів. Ризик бізнесу належить до значних, особливо через високий рівень конкуренції на ринку та нестабільність економічної та політичної ситуації в країні.

Усі ці фактори є важливими активами, які утримують підприємство на ринку, навіть за умови виникнення ризиків та труднощів у галузі. Такий комплекс переваг створює стійкість і відповідність підприємства вимогам сучасного ринкового середовища.

В таблиці 2.10 представлено розрахунок факторів, які визначають конкурентні переваги підприємства Карпатський національний парк.

Таблиця 2.10

Фактори, які визначають конкурентні переваги підприємства Карпатський національний парк

Фактор	Якісне визначення оцінки в 0 балів	Оцінка							Якісне визначення оцінки в 6 балів
Ринкова частка	мала	0	1	2	3	4	5	6	велика
Якість продукту	низька	0	1	2	3	4	5	6	висока
Стадія ЖЦТ	пізня	0	1	2	3	4	5	6	рання
Прихильність споживачів	низька	0	1	2	3	4	5	6	висока
Використання виробничих потужностей	мінімальне	0	1	2	3	4	5	6	максимальне
Технологічні know-how	малі	0	1	2	3	4	5	6	великі
Ступінь вертикальної інтеграції	низька	0	1	2	3	4	5	6	висока

Як видно з таблиці 2.10, Карпатський національний парк має низьку конкурентну перевагу за такими критеріями, як частка ринку та ступінь вертикальної інтеграції. За іншими критеріями підприємство має значні переваги, незважаючи на невеликі розміри та низьку фінансову спроможність.

«Конкурентна перевага» Карпатський національний парк також розраховується як середнє арифметичне шляхом ділення суми факторів на їх

кількість мінус «6», щоб правильно відобразити співвідношення в координатному просторі. Значення показника «Конкурентна перевага» становить: $(2 + 6 + 4 + 5 + 5 + 5 + 1) / 7) - 6 = -2$.

Результати вищенаведеного PEST аналізу показують, що середовище Карпатський національний парк є нестабільним через негативну економічну, політичну та соціальну ситуацію. Оцінку рівня екологічної стійкості Карпатський національний парк наведено в таблиці 2.11.

Таблиця 2.11

Фактори, що визначають стабільність оточення

Фактор	Якісне визначення оцінки в 0 балів	Оцінка								Якісне визначення оцінки в 6 балів
Технологічні зміни	багато	0	1	2	3	4	5	6		небагато
Варіація попиту	велика	0	1	2	3	4	5	6		мала
Розкид цін конкуруючих товарів	великий	0	1	2	3	4	5	6		малий
Тиск конкурентів	високий	0	1	2	3	4	5	6		низький
Бар'єри для входження на ринок	мало	0	1	2	3	4	5	6		багато
Еластичність попиту (за ціною)	еластичний	0	1	2	3	4	5	6		нееластичний

Джерело: складено автором на підставі даних підприємства

Показник «Екологічна стійкість» розраховується як середнє арифметичне шляхом ділення суми коефіцієнтів на число мінус «6», щоб правильно відобразити коефіцієнт в координатній площині: $(2 + 4 + 5 + 1 + 5 + 3) / 6) - 6 = -2,67$.

На рисунку 2.1 відображено стратегічну позицію підприємства Карпатський національний парк на ринку.

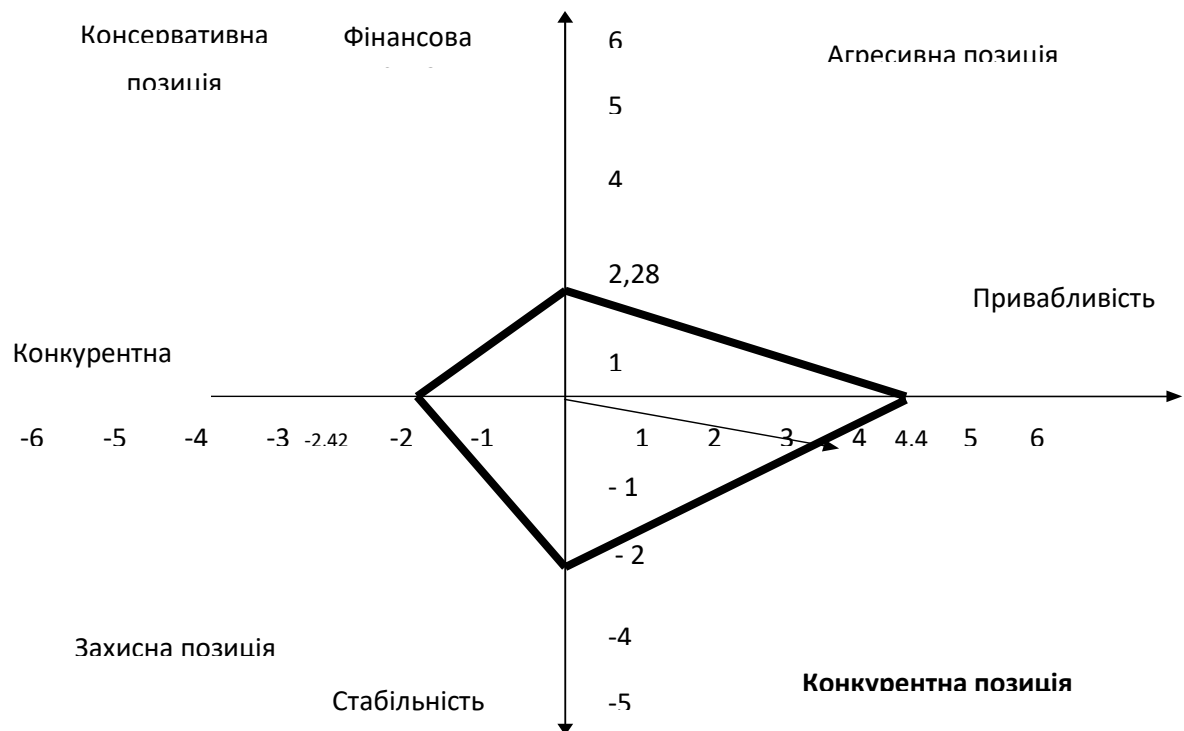

Рис. 2.1. Стратегічна позиція підприємства Карпатський національний парк методом SPACE-аналізу

Джерело: складено автором на підставі даних підприємства

Аналізуючи дані, представлені на рис. 2.1, можна охарактеризувати стратегічне положення підприємства Карпатський національний парк як конкурентне, що вказує на орієнтацію чотирикутника в правому нижньому квадранті. Ключовим чинником для успішного функціонування підприємства Карпатський національний парк у цій стратегічній позиції є здатність ефективно управляти та зміцнювати фінансовий стан установи.

2.3. Організаційно-інформаційна модель контролю і аналізу операцій з матеріальними активами в Карпатському національному природному парку м.Яремче

Організаційно-інформаційна модель контролю і аналізу операцій з матеріальними активами в Карпатському національному природному парку м. Яремче являє собою комплексну систему, що забезпечує ефективне управління матеріальними активами з урахуванням специфіки діяльності природоохоронних установ. Модель базується на інтеграції інформаційних технологій, адміністративних процедур та нормативно-правових регламентів, що дозволяє здійснювати точний облік, системний аналіз та надійний контроль за використанням матеріальних активів.

Центральним елементом організаційно-інформаційної моделі є автоматизована система обліку матеріальних активів, яка забезпечує централізоване зберігання та обробку даних про всі операції з активами, включаючи придбання, використання, обслуговування та списання. Ця система дозволяє здійснювати моніторинг стану активів у реальному часі, що є критично важливим для забезпечення їхнього раціонального використання та своєчасного оновлення.

Організаційна структура моделі передбачає чітке розмежування відповідальності між різними підрозділами та працівниками парку. Це включає визначення ролей та обов'язків щодо управління матеріальними активами на різних рівнях, від керівництва парку до технічного персоналу, відповідального за обслуговування та зберігання активів. Такий підхід забезпечує високу ступінь підзвітності та прозорості у всіх операціях з матеріальними активами.

Інформаційна модель контролю включає використання сучасних методів збору, обробки та аналізу даних. Використання мобільних пристроїв для збору даних на місцях дозволяє оперативно оновлювати інформацію в центральній базі даних, що сприяє своєчасному прийняттю управлінських рішень. Аналіз даних здійснюється з використанням статистичних та економетричних методів, що дозволяє виявляти тенденції та закономірності у використанні матеріальних активів, а також прогнозувати їхні потреби та оптимізувати процеси управління.

Контрольна функція моделі включає регулярні аудити та перевірки стану матеріальних активів, що здійснюються як внутрішніми, так і зовнішніми

контролюючими органами. Це дозволяє виявляти та запобігати можливим зловживанням, втратам та недолікам у системі управління активами. Для підвищення ефективності контролю використовуються інноваційні технології, такі як RFID-теги та GPS-трекери, що забезпечують точне відстеження місцезнаходження та стану активів.

Запровадження організаційно-інформаційної моделі контролю і аналізу операцій з матеріальними активами в Карпатському національному природному парку м. Яремче сприятиме підвищенню ефективності управління державними ресурсами, забезпечить раціональне використання матеріальних активів та сприятиме збереженню природної спадщини регіону.

2.4. Організаційно-економічна характеристика з матеріальними активами в Карпатському національному природному парку м.Яремче

Карпатський національний природний парк м. Яремче є однією з ключових природоохоронних установ в Україні, що займається збереженням унікальних екосистем Карпатського регіону. Організаційно-економічна характеристика парку з матеріальними активами включає аналіз структури управління, фінансових ресурсів, основних видів матеріальних активів та методів їхнього обліку, контролю та використання.

Організаційна структура парку передбачає поділ на кілька основних підрозділів, кожен з яких виконує специфічні функції щодо збереження природи, проведення наукових досліджень, рекреаційної діяльності та управління матеріальними активами. До матеріальних активів парку належать земельні ресурси, будівлі та споруди, транспортні засоби, обладнання, інвентар та інші матеріальні ресурси, що забезпечують функціонування установи.

Земельні ресурси парку включають заповідні зони, рекреаційні території, науково-дослідні ділянки та інші площі, що знаходяться під охороною. Управління цими ресурсами здійснюється відповідно до екологічних та

нормативно-правових вимог, що сприяє збереженню біорізноманіття та природних ландшафтів.

Будівлі та споруди парку включають адміністративні будівлі, науково-дослідні станції, туристичні притулки, інформаційні центри та інші об'єкти інфраструктури, що забезпечують діяльність парку та обслуговування відвідувачів. Облік цих активів здійснюється за допомогою спеціалізованих програмних засобів, що дозволяють точно відстежувати їхній стан, амортизацію та потреби у ремонті чи оновленні.

Транспортні засоби, що використовуються у парку, включають автомобілі, мікроавтобуси, квадроцикли та інші засоби пересування, необхідні для патрулювання території, проведення наукових експедицій та обслуговування туристів. Ефективне управління транспортними засобами передбачає їхній регулярний технічний огляд, облік пробігу та витрат на паливо, що забезпечує економічність та надійність їхнього використання.

Обладнання та інвентар парку включають наукові прилади, інструменти, туристичне спорядження, офісну техніку та інші матеріальні ресурси, що забезпечують виконання основних завдань установи. Облік цих активів здійснюється відповідно до вимог бухгалтерського обліку, що забезпечує точність даних та можливість оперативного контролю за їхнім використанням.

Розподіл активів за типами основних засобів у бюджетній установі є важливою складовою системою обліку матеріальних ресурсів. Для забезпечення ефективного управління та контролю за використанням активів кожен тип основних засобів має обліковуватися окремо від його призначення, вартості, строку служби та амортизаційних вимог. які, основні засоби можуть включати офісну техніку, транспортні засоби, інвентар та обладнання, кожен з яких виконує різні функції та має особливі особливості обліку.

Офісна техніка, як правило, використовується для забезпечення адміністративної роботи установи, включаючи комп'ютери, принтери, сканери тощо. Транспортні засоби забезпечують мобільність персоналу для виконання завдань у межах та поза межами установ, особливо в умовах діяльності,

пов'язаної з обслуговуванням природних територій. Інвентар, що може включати меблі та дрібне обладнання, служить для організації робочих місць і підвищення комфорту працівників. Обладнання, яке використовується в рамках конкретних установчих завдань, зазвичай є більш спеціалізованим і може мати різні рівні амортизаційних витрат.

Детальний аналіз розподілу основних засобів за цими типами дозволяє керівництву установи оцінити, ефективно використані наявні ресурси, виявити можливості для оптимізації та, за потреби, стратегії для оновлення чи поповнення активів. Візуалізація розподілу активів за типами основних засобів у вигляді діаграми краще уявити структуру матеріальної бази та установи відобразити кожен тип у загальній вартості активів.

На рис. 2.2 наведено графічне зображення розподілу активів за основними типами засобів, що підкреслює значущість кожного виду ресурсів у загальній системі обліку установ.

Рис. 2.2. Розподіл активів за основними типами засобів на Карпатському національному парку м. Яремче

Джерело: складено автором за даними підприємства

Рис. 2.2 візуалізує структуру активів Карпатського національного парку в місті Яремче у вигляді кругової діаграми. Кожен сектор діаграми відповідає певному типу активів і пропорційний його частці у загальному обсязі.

Найбільшу частку в структурі активів парку займають транспортні засоби, на які припадає 50 000 одиниць виміру (ймовірно, грошова сума). Це свідчить про важливість транспортної складової в діяльності парку, пов'язаної з виконанням різних природоохоронних, дослідницьких та господарських функцій на великій території.

Обладнання становить 30 000 одиниць виміру, що вказує на оснащеність парку необхідними технічними засобами для виконання своїх завдань. Це може включати обладнання для наукових досліджень, моніторингу природних об'єктів, а також для забезпечення життєдіяльності працівників парку.

Офісна техніка займає третє місце за величиною частки в структурі активів, складаючи 25 000 одиниць виміру. Це свідчить про розвинену адміністративну систему парку та необхідність сучасних засобів для обробки інформації та комунікації.

Найменша частка в структурі активів припадає на інвентар (15 000 одиниць виміру). Це може бути пов'язано з тим, що інвентар, як правило, має нижчу вартість порівняно з іншими типами активів, або ж з тим, що парк в більшій мірі орієнтований на використання спеціалізованого обладнання.

Представлений рис. 2.2 дає загальне уявлення про розподіл активів Карпатського національного парку і дозволяє оцінити пріоритети в інвестиційній політиці парку. Переважання транспортних засобів та обладнання вказує на спрямованість парку на забезпечення ефективної діяльності в умовах складного гірського рельєфу та необхідності проведення різних польових робіт.

Нарахування амортизації за кварталами є елементом фінансового обліку основних засобів бюджетної установи. Амортизація відображає поступове перенесення вартості основних засобів на витрати в процесі їх використання. Такий облік дозволяє точніше оцінити реальну вартість активів установи з урахуванням їхнього зносу, а також розподілити витрати на амортизацію

рівномірно визначеного періоду, що забезпечує відповідність принципу нарахування в бухгалтерському обліку.

У бюджетних установах амортизація нараховується за встановленими нормами, що базуються на строках корисного використання кожного виду основних засобів. Це можуть бути різні рядки для обладнання, транспортних засобів, офісної техніки та інших активів залежно від їх функціонального призначення та інтенсивності використання. Завдяки квартальній системі нарахування амортизаційних відрахувань керівництво має можливість відстежувати динаміку витрат, пов'язаних зі зносом основних засобів, та оперативно приймати рішення щодо їх заміни, ремонту чи модернізації.

Квартальний розподіл амортизаційних витрат дозволяє також точно планувати бюджетні витрати на оновлення матеріально-технічної бази установи, забезпечуючи відповідність фінансового планування реальним витратам на амортизацію. Такий підхід ефективний управлінським ресурсом установи та забезпечує стабільність у розподілі витрат протягом бюджетного року.

На рис. 2.3 наведено графічне відображення нарахування амортизації за кварталами, яке показує, як змінюється рівень амортизаційних відрахувань протягом року. Цей графік дає змогу побачити динаміку витрат на знос активів, що є показником для аналізу стабільності фінансового стану установи.

Рис. 2.3. Нарахування амортизації на Карпатському національному парку
м. Яремче

Джерело: складено автором за даними підприємства

Рис. 2.3 представляє динаміку нарахування амортизації на основних засобах Карпатського національного парку в місті Яремче протягом чотирьох кварталів (Q1-Q4). Графік є лінійною діаграмою, де по осі X відкладено квартали року, а по осі Y – сума нарахованої амортизації (ймовірно, у грошових одиницях).

Графік демонструє стійку тенденцію до зростання суми нарахованої амортизації з кожним кварталом. Це свідчить про збільшення вартості основних засобів, які підлягають амортизації, або про зміну норм амортизації.

Зростання суми амортизації відбувається досить рівномірно протягом року, що може свідчити про стабільність інвестиційної діяльності парку та відсутність значних одноразових придбань основних засобів.

У першому кварталі (Q1) сума нарахованої амортизації становила 5000 одиниць.

У другому кварталі (Q2) сума зросла до 5500 одиниць.

У третьому кварталі (Q3) сума досягла 6000 одиниць.

У четвертому кварталі (Q4) сума нарахованої амортизації склала 6500 одиниць.

Збільшення суми амортизації може бути пов'язане з придбанням нового обладнання, транспортних засобів або інших основних засобів протягом звітного періоду. Зміна урядових нормативів або внутрішніх положень парку щодо строків корисного використання основних засобів також може призвести до зміни суми нарахованої амортизації. Зростання цін на основні засоби внаслідок інфляції може вплинути на суму амортизаційних відрахувань.

На основі представленого графіка можна зробити висновок про стабільне зростання вартості основних засобів Карпатського національного парку в місті Яремче та про необхідність постійного оновлення матеріально-технічної бази для забезпечення ефективної діяльності.

На рис. 2.4 наведені суми списання запасів і МШП на підприємстві.

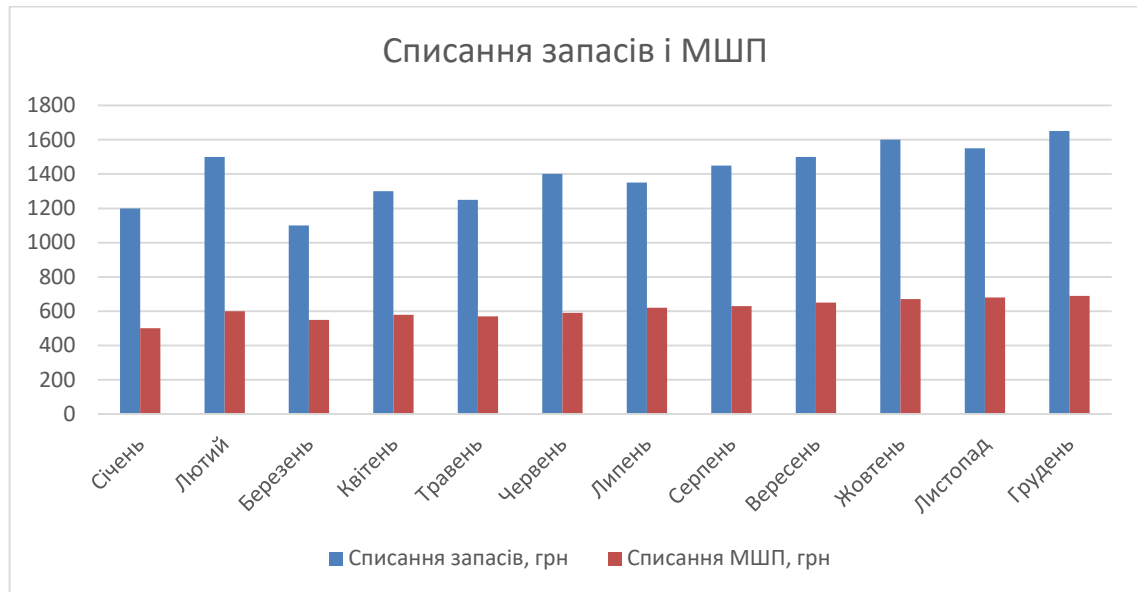

Рис. 2.4. Суми списання запасів і МШП на підприємстві

Джерело: складено автором за даними підприємства

Фінансове забезпечення парку складається з бюджетного фінансування, грантів, благодійних внесків та доходів від надання рекреаційних послуг. Ефективне управління фінансовими ресурсами дозволяє забезпечувати своєчасне оновлення матеріальних активів, проведення необхідних ремонтних робіт та реалізацію екологічних програм.

Впровадження сучасних інформаційних технологій у процес управління матеріальними активами парку сприяє підвищенню ефективності їхнього використання, зниженню витрат та підвищенню прозорості облікових процедур. Використання спеціалізованого програмного забезпечення дозволяє автоматизувати процеси обліку, аналізу та контролю матеріальних активів, забезпечуючи доступ до актуальної інформації у реальному часі.

Таким чином, організаційно-економічна характеристика з матеріальними активами в Карпатському національному природному парку м. Яремче відображає комплексний підхід до управління ресурсами, спрямований на забезпечення їхнього ефективного та раціонального використання для досягнення стратегічних цілей парку.

РОЗДІЛ 3

МЕТОДИКА АНАЛІЗУ І КОНТРОЛЮ ОПЕРАЦІЙ З МАТЕРІАЛЬНИМИ АКТИВАМИ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ

3.1. Застосування методів економічного аналізу при контролі операцій з матеріальними активами в Карпатському національному природному парку м.Яремче

Застосування методів економічного аналізу при контролі операцій з матеріальними активами в Карпатському національному природному парку м. Яремче є важливим інструментом для забезпечення ефективного управління ресурсами та підвищення раціональності їх використання. Методи економічного аналізу дозволяють здійснювати систематичний моніторинг та оцінку ефективності операцій з матеріальними активами, виявляти проблемні зони та розробляти рекомендації щодо їхнього вдосконалення.

Основні аспекти економічного аналізу включають оцінку ефективності використання матеріальних активів, аналіз витрат та доходів, пов'язаних з управлінням цими активами, а також оцінку впливу різних факторів на їхнє функціонування. Важливою складовою є аналіз динаміки змін основних показників, таких як обсяг витрат на обслуговування активів, рівень амортизації, ступінь зносу та необхідність оновлення обладнання.

Методи економічного аналізу, застосовувані в Карпатському національному природному парку, включають горизонтальний і вертикальний аналіз фінансових показників, що дозволяє виявити тенденції та структуру витрат на матеріальні активи. Горизонтальний аналіз передбачає порівняння даних за різні періоди, що допомагає визначити зміни у використанні активів та їхній вплив на загальну фінансову ситуацію парку (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Динаміка витрат на матеріальні активи в Карпатському національному природному парку за 2020–2023 рр.

Рік	Витрати на обладнання (тис. грн)	Амортизаційні відрахування (тис. грн)	Витрати на обслуговування (тис. грн)	Загальні витрати (тис. грн)
2020 рік	500	300	200	1000
2021 рік	550	310	250	1110
2022 рік	600	320	300	1220
2023 рік	650	330	350	1330

Джерело: складено автором за даними підприємства

Дані табл. 3.1 показують зростання витрат на матеріальні активи, що можуть бути зумовлені інфляцією, витратою оновлення обладнання або збільшенням обсягів діяльності парку. Такий аналіз дозволяє оцінити, наскільки ефективно парк адаптується до змін фінансових умов.

Вертикальний аналіз (структурний аналіз) дає змогу виділити витрати на матеріальні активи в загальній структурі витрат парку за певний період. Це важливо для оцінки пріоритетності використання фінансових ресурсів, оскільки значна частка витрат на матеріальні активи може свідчити про спрямованість

управлінських зусиль на підтримку та розвиток матеріально-технічної бази (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Структура витрат в Карпатському національному природному парку за
2023 рік

Категорія витрат	Сума (тис. грн)	Частка в загальних витратах (%)
Матеріальні активи	1330	40
Заробітна плата та соціальні виплати	1100	33
Операційні витрати	700	21
Інші витрати	200	6
Загальні витрати	3330	100

Джерело: складено автором за даними підприємства

Як видно з табл. 3.2, витрати на матеріальні активи становлять 40% від загальної суми витрат, що працюють про їхню важливу роль у фінансовій структурі парку. Вертикальний аналіз дозволяє детально оцінити ефективність використання цих коштів та їх вплив на інші аспекти діяльності.

Регресійний аналіз використовується для виявлення залежностей між різними факторами, що впливають на ефективність використання матеріальних активів. Це може включати аналіз впливу витрат на обслуговування та ремонт активів на їхній термін служби, а також оцінку ефективності інвестицій у нове обладнання. Виявлення таких залежностей дозволяє приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо оптимізації витрат та підвищення ефективності використання ресурсів.

Для визначення залежності між витратами на обслуговування та ремонт матеріальних активів і їх терміном служби проводиться регресійний аналіз, щоб зрозуміти, як ці витрати впливають на продовження експлуатаційного періоду активів (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Взаємозв'язок між витратами на обслуговування і терміном служби
матеріальних активів

Обсяг витрат на обслуговування	Термін служби активів (роки)
--------------------------------	------------------------------

Низький	5-7
Середній	8-10
Високий	11-15

Джерело: складено автором за даними підприємства

Табл. 3.3 демонструє, що високі витрати на обслуговування можуть продовжити термін служби активів, що є кількістю для планування фінансування та управління технічним станом ресурсів.

Коефіцієнтний аналіз дозволяє оцінити різні аспекти фінансової діяльності, пов'язаної з матеріальними активами. Наприклад, аналіз коефіцієнта оборотності матеріальних активів дає можливість визначити швидкість їхнього використання та необхідність поповнення запасів. Аналіз рентабельності активів дозволяє оцінити їхню здатність генерувати доходи у порівнянні з витратами на їхнє обслуговування.

Таблиця 3.4

Коефіцієнти оборотності матеріальних активів Карпатського
національного природного парку за 2020-2023 роки

Показник	2020	2021	2022	2023
Виручка від реалізації (тис. грн)	5000	5200	5300	5500
Середньорічна вартість матеріальних активів (тис. грн)	1500	1550 рік	1600	1650 рік
Коефіцієнти оборотності	3.33	3.35	3.31	3.33

Джерело: розраховано автором за даними підприємства

Коефіцієнт оборотності = Виручка від реалізації / Середньорічна вартість матеріальних активів.

$$2020 \text{ р.: } 5000 / 1500 = 3,33$$

$$2021 \text{ р.: } 5200 / 1550 = 3,35$$

$$2022 \text{ р.: } 5300 / 1600 = 3,31$$

2023 р.: $5500 / 1650 = 3,33$

Аналіз рентабельності матеріальних активів наведений в табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Коефіцієнт рентабельності матеріальних активів Карпатського
національного природного парку за 2020-2023 роки

Показник	2020	2021	2022	2023
Чистий прибуток (тис. грн)	800	850	900	1000
Середньорічна вартість матеріальних активів (тис. грн)	1500	1550 рік	1600	1650 рік
Коефіцієнти орендності	0,53	0,55	0,56	0,61

Джерело: розраховано автором за даними підприємства

Коефіцієнт рентабельності = Чистий прибуток / Середньорічна вартість матеріальних активів.

2020 р.: $800 / 1500 = 0,53$

2021 р.: $850 / 1550 = 0,55$

2022 р.: $900 / 1600 = 0,56$

2023 р.: $1000 / 1650 = 0,61$

Використання методу SWOT-аналізу дозволяє оцінити сильні та слабкі сторони управління матеріальними активами, а також виявити можливості та загрози, пов'язані з їхнім використанням. Це сприяє розробці стратегічних планів щодо покращення управління активами, що включає підвищення ефективності їхнього використання та зниження ризиків втрат або зловживань.

Результати економічного аналізу використовуються для розробки рекомендацій щодо оптимізації управління матеріальними активами. Це включає розробку стратегій щодо оновлення та модернізації активів, зниження витрат на їхнє обслуговування, підвищення рівня контролю за використанням ресурсів та

впровадження інноваційних технологій для підвищення ефективності управління.

Застосування методів економічного аналізу в контексті управління діяльністю з матеріальними активами Карпатського національного природного парку є ключовим інструментом для комплексної оцінки ефективності використання ресурсів та забезпечення сталого розвитку цього природоохоронного об'єкта. Використання таких методів, як горизонтальний та вертикальний аналіз, регресійний та коефіцієнтний аналіз, дозволяє не лише порівняти порівняльний аналіз фінансових показників за різні періоди, але й закономірності, які можуть бути використані для прийняття ефективних управлінських рішень.

Завдяки горизонтальному аналізу можна з'ясувати, які саме фактори впливають на зміну витрат і доходів парку, а вертикальний аналіз дозволяє оцінити структуру витрат і доходів, що сприяє глибшому розумінню фінансової ситуації в межах об'єкта. Індивідуальний регресійний аналіз дає змогу специфічно віднести між витратами на обслуговування активів та їхню ефективність, що є придатною для довгострокового планування та інвестиційної стратегії, а коефіцієнтний аналіз дозволяє оцінити швидкість обороту активів та їхню рентність, що не впливає на здатність парку генерувати доходи від використання матеріальних ресурсів.

Ці методи лише не дозволяють виявити дійсний поточний аналіз ефективності використання матеріальних активів, але сприяють виникненню проблемних зон у господарській діяльності парку. Наприклад, низька рентабельність або низька оборотність активів можуть сигналізувати про необхідність коригування управлінських стратегій, таких як оптимізація витрат на обслуговування або інвестування в нове обладнання. Крім того, регресійний аналіз може вказати на важливі фактори, які негативно впливають на довговічність активів і потребують своєчасного реагування з боку керівництва парку.

Виявлення таких проблемних зон дозволяє своєчасно розробити і впровадити рекомендації щодо вдосконалення процесів управління матеріальними активами. Це включає в себе як оптимізацію існуючих витрат, так і стратегічні інвестиції в оновлення технічної бази та вдосконалення умов для сталого розвитку парку. Завдяки такому всебічному аналізу, Карпатський національний природний парк має можливість забезпечити більш ефективне використання державних ресурсів, сприяти збереженню природної спадщини та підвищити фінансову стабільність, що в своєму разі забезпечує реалізацію його місії як охоронюваної природної території.

Використання методів економічного аналізу надає управлінцям парку інструменти для прийняття більш обґрунтованих рішень, які можуть сприяти досягненню високих стандартів екологічної та фінансової ефективності. Це забезпечує між природоохоронними завданнями та економічною доцільністю, що є основою для розвитку парку в умовах обмежених ресурсів та збереження природних цінностей для майбутніх поколінь.

3.2. Методика ревізії операцій з матеріальними активами в Карпатському національному природному парку м.Яремче

Аудит доходів і фінансових результатів діяльності Карпатського національного природного парку є ключовим етапом у забезпеченні прозорості та ефективності фінансових операцій, а також у забезпеченні дотримання фінансових стандартів та норм. Для проведення цього аудиту використовувалася спеціально надана документація, яка дозволяє здійснити ретельну перевірку фінансових даних, підтвердити їх достовірність та допустити відхилення чи недоліки в обліку. таким чином, для оцінки доходів і фінансових результатів використовувалися оборотні та сальдові баланси, первинні документи господарських операцій та фінансова звітність, що дає можливість отримати повну картину фінансової діяльності парку.

Оборотні і сальдові баланси є основними документами для стану фінансових ресурсів і зобов'язань на певну дату перевірки. Індивідуальний

оборотний баланс дає змогу рухати активів та пасивів протягом звітного періоду, а також покращити рівень ліквідності та фінансової стійкості парку. Сальдовий баланс, у свою чергу, фіксує кінцеві залишки за рахунками на звітну дату, що дозволяє розмістити фінансову затримку на певний момент, зокрема, рівень активів, зобов'язань і капіталу. Важливим аспектом є відповідність даних балансу іншим фінансовим документам, таким як фінансова звітність та первинні документи, що дозволяють підтвердити правильність обліку та оцінки активів і зобов'язань.

В табл. 3.6 наведений оборотний баланс Карпатського національного природного парку за звітний період.

Таблиця 3.6

Оборотний баланс Карпатського національного природного парку за
звітний період

Показник	Сума (тис. грн)
Активи	
1. Основні засоби	3500
2. Оборотні активи	1200
3. Інші активи	800
Пасиви	
1. Власний капітал	2500
2. Поточні зобов'язання	1200
3. Довгострокові зобов'язання	800

Джерело: складено автором за даними підприємства

Для перевірки обліку доходів, витрат і фінансових результатів аудитори мали можливість ознайомитися з первинними документами господарських операцій. Ці документи включають рахунки-фактури, договори, акти виконаних робіт, платіжні документи та інші документи, що підтверджують факти господарської діяльності парку. Вони є основою для обліку та підтвердження всіх операцій, які відображаються у фінансовій звітності. Аналіз цих документів дозволяє виявити помилки, зловживання або недоліки в процесі обліку доходів та витрат, а також забезпечує правильність відображення операцій у фінансових звітах. Документи повинні бути належним чином оформлені та зберігатися в

установленому порядку для підтвердження достовірності даних, що включаються до звітності (табл. 3.7).

Таблиця 3.7

Первинні документи господарських операцій Карпатського національного природного парку

Тип документа	Кількість	Сума (тис. грн)
Рахунки-фактури	120	600
Договори	50	1200
Акти виконаних робіт	75	350
Платіжні документи	150	1000
Інші документи	30	250

Джерело: складено автором за даними підприємства

Оцінка фінансових результатів діяльності парку завершується на основі фінансової звітності, яка включає звіти про фінансові результати, баланси та звіти про рух грошових коштів. Ця звітність дає повне виявлення прибутковості парку, рівень його витрат, джерела доходів і структуру фінансових зобов'язань. Крім того, звіт про фінансові результати відображає доходи, витрати та отриманий прибуток або збиток, що є основою для оцінки ефективності діяльності парку за певний період (табл. 3.8).

Таблиця 3.8

Фінансова звітність Карпатського національного природного парку за звітний період

Показник	Сума (тис. грн)
Доходи	5000
Витрати	4200
Фінансовий результат	800

Джерело: складено автором за даними підприємства

Усі ці документи разом дозволяють аудиторській групі провести всебічну перевірку фінансової діяльності парку. Перевірка фінансових результатів та обліку доходів і витрат є етапом у визначенні фінансової стабільності парку, виявленні недоліків в управлінні та розробці рекомендацій щодо підвищення фінансової ефективності. Аналіз цих даних дозволяє виявити проблеми, такі як неефективне використання ресурсів, недооцінка або недооблік доходів, помилки

в обліку витрат чи неправильне відображення фінансових результатів, що, у свою чергу, дозволяє тимчасово вжити коригуючих заходів для усунення таких проблем.

В цілому, проведення аудиту фінансової діяльності та доходів Карпатського національного природного парку сприяє забезпеченню прозорості у використанні державних коштів, оптимізації фінансових потоків та підвищенню економічної ефективності парку встрокової перспективи. Це також є основою для забезпечення підвищеного рівня довіри до управлінських рішень і підвищення ефективності збереження природних ресурсів та спадщини.

Під час аудиту у Карпатському національному природному парку зроблено дослідження шляхом тестування доказів на обґрунтування сум та інформації, розкритих у фінансовому звіті, а також оцінку відповідності застосованих принципів обліку нормативним вимогам щодо організації бухгалтерського обліку та звітності в Україні, чинним протягом періоду перевірки. Крім того, шляхом тестування здійснено також оцінку відповідності даних звітності з метою оподаткування бухгалтерського обліку.

Фінансова звітність підприємства охоплює період з 01.01.2023 р. по 31.12.2023 р. Фінансова звітність складається в національній валюті України – гривні (дані у фінансовій звітності приведені з округленням до тис. гривень). Фінансово-господарська діяльність Карпатського національного природного парку здійснюється відповідно до чинного законодавства, прийнята система бухгалтерського обліку відповідає вимогам законодавчих і нормативних актів. Фінансова звітність складена за даними обліку і достовірно відображає у всіх істотних аспектах фактичний фінансово-господарський стан підприємства станом на 31.12.2023 р. за наслідками операцій за період з 01.01.2023 р. по 31.12.2023 р.

Фінансова звітність за 2023 рік складена відповідно до вимог Національних нормативів (стандартів) бухгалтерського обліку в Україні:

- НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»;
- П(С)БО 15 «Дохід» тощо.

Аудит фінансової звітності Карпатського національного природного парку, чинний станом на 31 грудня 2023 року, мав на меті перевірити достовірність відображення доходів і фінансових результатів діяльності парку, а також оцінити відповідність фінансової звітності чинному законодавству та застосованим принципам бухгалтерського обліку. Процес аудиту включав використання різноманітних методів перевірки, зокрема тестування доказів, що підтверджують суми, зазначені у фінансових звітах, а також перевірку належного розкриття інформації про фінансові результати. Важливим етапом було оцінювання застосованих керівництвом принципів бухгалтерського обліку, оскільки це дозволяє зрозуміти, чи відповідає обрана облікова політика вимогам стандартів і забезпечує достовірність звітності.

Аудиторська перевірка розглядала не лише відповідність формальних аспектів фінансової звітності, таких як суми доходів і витрат, а й загальну оцінку процесу підготовки фінансової звітності. Це включало аналіз попередніх оцінок, здійснених керівництвом, для того, щоб застосувати, які були обґрунтованими і відповідали реальному стану справ. Важливою частиною аудиторської роботи було тестування достовірності документальних підтверджень, які підтверджують облікові записи, зокрема в частині доходів і витрат. Оскільки природні заповідники та національні парки є державними установами, аудитори також зверталися особливу увагу на відповідність звітності вимогам законодавства України щодо використання бюджетних коштів та обліку державних активів.

У ході перевірки аудитор також оцінив, наскільки ефективно були застосовані принципи бухгалтерського обліку, зокрема в контексті оцінки доходів і витрат, які виконуються у зв'язку з виконанням природоохоронних завдань. Зважаючи на специфіку Карпатського національного природного парку, яка має як екологічну, так і економічну функцію, важливою складовою є оцінка ефективності використання ресурсів, збереження природної спадщини та забезпечення фінансової стабільності парку. Аудитор перевіряв, чи правильно відображено доходи, отримані від надання послуг (екскурсії, продаж сувенірів

тощо), а також чи оцінив витрати, пов'язані з охороною та утриманням території парку, наданим фінансовим документам.

Додаткова аудиторська перевірка включала оцінку того, як фінансова звітність відображає загальний стан справ у парку, враховуючи ваші ризики та зовнішні фактори, які можуть вплинути на фінансові результати. Аудитори звернули увагу на можливості обліку доходів, наприклад, на можливість зложивання чи помилки у виявленні неотриманих чи невірно класифікованих доходів, а також на точність обліку витрат, пов'язаних із проведенням охоронних заходів або підтримкою інфраструктури парку.

Загальний висновок аудиту перевірки про те, що фінансова звітність Карпатського національного природного парку на дату 31 грудня 2023 року є достовірною і відповідає вимогам чинного законодавства України. Підтвердженням цього є позитивний результат тестування документальних доказів і відповідність застосованих принципів бухгалтерського обліку сучасним стандартам і практикам. Оцінка попередніх керівних рішень також не виявила суттєвих відхилень, що підтверджує правильність вибору облікової політики та методів оцінки доходів і витрат. У підсумку можна стверджувати, що фінансова звітність парку є достовірною, а його діяльність здійснюється в межах законодавчих норм та стандартів, що забезпечує подальшу стабільність та ефективність його функціонування.

Прийнята система бухгалтерського обліку відповідає вимогам законодавчих і нормативних актів. Фінансова звітність підприємства, в частині відображення доходів і фінансових результатів від звичайної діяльності підприємства складена на основі облікових даних і в цілому достовірно відображає фактичний фінансовий стан на 01.01.2023 р.

Фінансовий результат, відображений у фінансовій звітності Карпатського національного природного парку на дату 31 грудня 2023 року, повністю відповідає даним бухгалтерського обліку, що є показником правильності та достовірності фінансової інформації, на основі якого приймаються управлінські рішення. таким чином, це працює про те, що система обліку на підприємстві

належним чином функціонує, а всі операції, що мають місце у звітному періоді, правильно відображені в облікових документах та фінансовій звітності.

Фінансова звітність, яка була підготовлена на основі даних бухгалтерського обліку, справедливо і достовірно відображає фінансовий стан Карпатського національного природного парку, включаючи його доходи, витрати та фінансові результати діяльності. У звітності точно відображено вплив фінансових операцій, що мали місце в поточному звітному періоді, включаючи доходи від надання екологічних послуг, продажу сувенірної продукції, оренди землі чи інших джерел, а також витрати на утримання природоохоронних заходів, заробітну плату всіх співробітників, інвестиції в збереження природної спадщини, інші витрати на ремонт інфраструктури та аспекти діяльності парку.

Підготовка фінансової звітності здійснювалася відповідно до Національних стандартів фінансової звітності, що забезпечує відповідність звітності вимогам українського законодавства. Це включає застосування принципів бухгалтерського обліку, таких як достовірність, повнота, безперервність та відповідність законодавчим вимогам, які регулюють форму та звітність державних підприємств. На цих основах стандартів була здійснена оцінка фінансового результату, і всі суттєві аспекти, які могли бути включені на фінансовий стан парку, відображені у звітності коректно. Наприклад, дійсно встановлено правильне визнання доходів за виконані роботи, отримані гранти чи витрати від державного фінансування, а також враховано всі витрати, пов'язані з екологічною діяльністю, безпекою природних територій, інфраструктурою утримання та іншими іншими витратами.

Крім того, фінансова звітність Карпатського національного природного парку враховує всі актуальні нормативно-правові акти України, що регулюють діяльність національних природних парків і заповідників. Це забезпечує, зокрема, належне відображення в обліку субсидій, грантів та бюджетних коштів, отриманих на здійснення природоохоронних заходів, а також відповідність витрат на ці заходи встановленим стандартам фінансування екологічних програм.

Загалом, проведена перевірка перевірки, що фінансова звітність парку на кінець 2023 року є справедливою та достовірною у всіх суттєвих аспектах. Вона відповідає вимогам, які прийняті чинним законодавством і стандартами, і повністю відображає реальний фінансовий стан підприємства на визначену дату. Це дозволяє оцінити діяльність парку з точки зору її ефективності, наявності ресурсів для подальшого розвитку та природоохоронної діяльності, а також підвищення підвищеної довіри до управлінських рішень і забезпечує прозорість фінансових операцій.

3.3. Особливості контролю операцій з матеріальними активами бюджетної установи в Карпатському національному природному парку м.Яремче в умовах використання новітніх інформаційних технологій

Контроль операцій з матеріальними активами в Карпатському національному природному парку м. Яремче є одним з основних елементів управлінської діяльності, який забезпечує ефективне використання природних і фінансових ресурсів. У сучасних умовах, коли управлінські та бухгалтерські процеси залишаються дедалі складнішими, застосування новітніх інформаційних технологій змінюється у підвищенні ефективності цієї ролі контролю.

Завдяки використанню сучасних інформаційних технологій з'являється можливість інтегрувати різні аспекти обліку матеріальних активів в єдину автоматизовану систему. Це дозволяє отримати точний облік усіх активів парку, від початку їх придбання до списання, за допомогою спеціалізованих програмних засобів. Вся інформація зберігається в цифровому форматі, що забезпечує високу швидкість обробки даних, знижує ймовірність людських помилок і значно прискорює процес прийняття рішень. Наприклад, програма для

обліку дозволяє автоматично формувати звіти про рух матеріальних активів, що дозволяє менеджерам парку швидко отримати достовірну інформацію про стан ресурсів без необхідності вручну шукати й обробляти дані.

Однією з ключових переваг використання інформаційних технологій є підвищення прозорості всіх операцій з матеріальними активами. Кожна транзакція, будь то отримання нових активів, їхнє переміщення або списання, фіксується в електронних системах з детальним описом і додаванням підтверджуючих документів, що надає можливість повного моніторингу та контролю. Це значно знижує ризики зловживань, таких як неправомірне написання або незаконне використання матеріальних активів, після чого всі дії автоматично відслідковуються і зберігаються в базі даних з детальним журналом змін, що дає можливість перевірки аудиторії з високою точністю.

Застосування новітніх інформаційних технологій також дозволяє оптимізувати процеси управління запасами, що є особливо важливим для національних парків, де ефективне використання матеріальних ресурсів впливає на якість природоохоронної роботи. Завдяки автоматизованим системам обліку парку неможливо лише точно контролювати рівень своїх запасів, а й надалі планувати потреби в матеріальних ресурсах, наприклад, у паливно-мастильних матеріалах, будівельних матеріалах або передбачених для проведення екологічних заходів.

Крім того, використання сучасних технологій дозволяє інтегрувати системи обліку з іншими управлінськими та фінансовими системами, що робить управління фінансами та матеріальними активами більш сприятливим і ефективним. Це забезпечує легкість у складанні звітності, дозволяє тимчасово реагувати на зміни в бюджетному фінансуванні або зміни в потребах парку.

Завдяки технологіям також можна реалізувати автоматизоване прогнозування та планування, що дає змогу ефективніше використовувати наявні ресурси. Наприклад, системи можуть передбачити потребу закупівлі нових матеріальних активів на основі аналізу їх використання протягом

попередніх періодів, що дозволяє зменшити витрати на утримання матеріальних запасів та оптимізувати бюджетні витрати.

Отже, впровадження нових інформаційних технологій в процеси обліку та контролю матеріальних активів Карпатського національного природного парку значно підвищує ефективність управління, забезпечує точність і прозорість облікових операцій, знижує ризики зловживань і помилок, а також сприяє більш ефективному плануванню ресурсів і фінансів. Цей підхід є кроком у напрямку досягнення стійкості розвитку парку, збереження природної спадщини та підвищення фінансової стабільності.

Однією з ключових особливостей контролю є впровадження автоматизованих систем управління активами, що дозволяють централізовано зберігати та обробляти інформацію про всі операції з активами. Такі системи забезпечують можливість оперативного доступу до актуальних даних про стан та використання матеріальних активів, що є критично важливим для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Вони також дозволяють відстежувати історію операцій з активами, включаючи їхнє придбання, обслуговування, модернізацію та списання.

Використання RFID-технологій та GPS-трекерів є інструментом для забезпечення ефективного моніторингу матеріальних активів на великих територіях, таких як Карпатський національний природний парк. Ці технології надають можливість здійснювати реальний контроль над станом і пошуком активів, що вкрай важливо для природоохоронних установ, де кожен елемент інвентарю чи обладнання має важливу функцію в забезпеченні екологічної безпеки та проведенні наукових досліджень.

RFID-технологія (Radio Frequency Identification) дозволяє дозволити безконтактне та автоматизоване відстеження активів руху за допомогою спеціальних радіочастотних міток, які прикріплюються до об'єктів. Усі ці мітки зберігають унікальні ідентифікаційні номери, що дозволяють зчитувати інформацію за допомогою RFID-райдерів. При цьому процесі моніторингу не потрібен фізичний контакт з активами, що забезпечує ефективність контролю і

скорочує час, необхідний для перевірки стану інвентарю чи обладнання. Завдяки RFID можна легко розмістити місце розташування конкретного активу, а також отримати інформацію про його стан, наприклад, який був використаний, що знаходиться на робочому стані.

GPS-трекери, у своєму разі, не дозволяють точний моніторинг торгових матеріальних активів, які переміщуються в межах парку або за його межами. Ця технологія базується на супутникових системах навігації і надає точні координати об'єкта, що дозволяє відстежувати його рух у реальному часі. Застосування GPS-трекерів особливо актуальне для великої кількості мобільних активів, таких як транспортні засоби, техніка для лісових або будівельних робіт, які активно використовують на території парку для охоронних, реставраційних чи інших природоохоронних заходів.

Завдяки інтеграції RFID та GPS-технологій, Карпатський національний природний парк може реалізувати автоматизовану систему моніторингу матеріальних активів, яка забезпечує не лише збереження їхньої цілісності, а й покращує управління ресурсами. Наприклад, система автоматично фіксує статус сайту та активу, а також записує кожну зміну в його положенні чи стані, що дозволяє операторам швидко реагувати на будь-якому, а також відхилення від запланованого маршруту або місця зберігання.

Така система дозволяє оперативно виявляти проблеми, які можуть виникнути в процесі експлуатації, такі як втрата або неправильне використання обладнання. Наприклад, якщо актив переміщається в зону, де його зберігання не дозволяється, або відбувається відхилення від запланованого маршруту, система миттєво надсилає попередження персоналу парку. Це дозволяє уникнути непотрібних витрат або порушення безпеки, забезпечуючи швидку реакцію та виправлення ситуації.

Крім того, ці технології можуть значно спростити процес обліку та управління матеріальними активами. Усі дані про сайт та стан активів автоматично зберігаються в центральній базі даних, що дозволяє проводити аналіз і складання звітів у реальному часі. Такий підхід зменшує ймовірність

людських помилок, після чого дані не вводяться вручну, і значно прискорює процес прийняття рішень.

Таким чином, застосування RFID та GPS-технологій у контролі за матеріальними активами Карпатського національного природного парку підвищує підвищену точність, прозорість та забезпечення ефективності управління ресурсами, що є критичним місцем для сталого розвитку парку та ефективної реалізації природоохоронних завдань. Ці інструменти значно полегшують процеси обліку, контролю та моніторингу зниження ризиків зловживань і втрат, а також забезпечують кращу координацію і використання ресурсів на великій території парку.

Запровадження електронних документів та цифрових підписів дозволяє знизити ризики фальсифікації документів та забезпечити високу ступінь надійності облікових операцій. Електронний документообіг спрощує процеси узгодження та затвердження операцій з активами, забезпечуючи швидкість та прозорість обробки даних. Крім того, цифрові підписи гарантують автентичність документів та запобігають їхньому несанкціонованому редагуванню.

Інтеграція автоматизованих систем управління активами з фінансовими та бухгалтерськими системами забезпечує можливість комплексного аналізу витрат та доходів, пов'язаних з матеріальними активами. Це дозволяє здійснювати більш точний фінансовий контроль, виявляти потенційні резерви для оптимізації витрат та підвищення ефективності використання активів. Використання аналітичних інструментів та звітності в реальному часі сприяє своєчасному виявленню та реагуванню на будь-які проблеми чи відхилення у процесах управління активами.

Важливою складовою є навчання та підвищення кваліфікації персоналу, що займається управлінням та контролем матеріальних активів. Використання новітніх інформаційних технологій потребує відповідних знань та навичок, тому проведення тренінгів та семінарів для працівників є необхідною умовою для ефективного функціонування системи контролю. Це забезпечує не лише

підвищення рівня професійної підготовки персоналу, але й сприяє впровадженню нових підходів та методик у практику управління активами.

Впровадження новітніх інформаційних технологій у процес контролю операцій з матеріальними активами в Карпатському національному природному парку є великим кроком на шляху до модернізації систем управління ресурсами та підвищення ефективності природоохоронної діяльності. Сучасні технології, такі як RFID, GPS-трекери та автоматизовані системи обліку, дають змогу забезпечити високий рівень точності та прозорості в облікових операціях, що, у вашій дорозі, дозволяє зменшити ймовірність помилок і зловживань. Використання цих інструментів дозволяє вести облік матеріальних активів у реальному часі, оперативно відслідковувати їхнє місце розташування, а також надавати точні звіти для подальшого аналізу й прийняття управлінських рішень.

Підхід створює можливості для більш ефективного планування та використання цих ресурсів, що є критично важливим для організації природоохоронних заходів на великих територіях, таких як Карпатський національний природний парк. Завдяки автоматизованим системам парк може оперативно коригувати зміни в умовах використання матеріальних активів, оперативно виявляти проблеми та тимчасово коригувати процеси управління ресурсами. У результаті цього зменшується кількість витрат, підвищується контроль за використанням техніки та обладнання, а також досягається ефективність використання бюджетних коштів.

Крім того, інтеграція інформаційних технологій у фінансову та облікову діяльність парку сприяє не тільки поліпшенню внутрішніх процесів, а й забезпечує вищу прозорість для зовнішніх аудиторів та державних органів. Завдяки цьому підвищується рівень довіри до фінансової звітності парку, а також забезпечується відповідність його діяльності вимогам національних стандартів та законодавчих актів.

У свою чергу, підвищення точності та прозорості обліку активів страждань на збереження природної спадщини парку. Адже заміна чи ремонт техніки, контроль за станом природних ресурсів та забезпечення необхідного інвентарю

для екологічних заходів дають можливість оперативно реагувати на зміни в навколишньому середовищі, підтримуючи його сталий розвиток. Це сприяє не тільки збереженню біорізноманіття, а й розвитку сталого туризму, що є важливою складовою економічної стабільності парку.

Загалом, впровадження новітніх інформаційних технологій у систему контролю матеріальних активів дозволяє Карпатському національному природному парку досягти стратегічних цілей, сприяючи ефективному управлінню ресурсами, підтримці екологічної рівноваги та стійкого розвитку. Технології, що застосовуються для автоматизації облікових і контрольних процесів, не тільки оптимізують робочі процеси, але й значно підвищують рівень прозорості, забезпечуючи тим самим кращу координацію між усіма цікавими сторонами. Таким чином, інтеграція інформаційних технологій у практику управління матеріальними активами є ключовим інструментом для стратегії ефективного використання збереження природних ресурсів і сталого розвитку Карпатського національного природного парку.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

У кваліфікаційній роботі були розглянуті ключові аспекти обліку, аналізу і контролю операцій з матеріальними активами у бюджетній установі на прикладі Карпатського національного природного парку м. Яремче. У результаті проведеного дослідження були досягнуті наступні завдання:

1. Проведено аналіз теоретичних основ обліку та контролю матеріальних активів у бюджетних установах. З'ясовано, що ефективне управління матеріальними активами є критично важливим для забезпечення стабільного функціонування бюджетних установ. На основі вивченої літератури було розроблено концептуальну базу для подальшого аналізу та практичної реалізації системи обліку та контролю.

2. Досліджено специфіку функціонування Карпатського національного природного парку м. Яремче, визначено особливості організаційної та економічної характеристики установи. Це дозволило виявити ключові чинники, що впливають на ефективність управління матеріальними активами у цьому контексті.

3. Розроблено організаційно-інформаційну модель контролю і аналізу операцій з матеріальними активами для Карпатського національного природного парку м. Яремче. Запропонована модель спрямована на підвищення прозорості та ефективності управління ресурсами, забезпечення своєчасного та точного обліку матеріальних активів.

4. Проаналізовано застосування методів економічного аналізу для контролю операцій з матеріальними активами в Карпатському національному природному парку. Встановлено, що використання сучасних економічних інструментів дозволяє оптимізувати процеси управління, знизити витрати та підвищити економічну ефективність діяльності установи.

5. Розглянуто особливості контролю операцій з матеріальними активами у бюджетній установі в умовах використання новітніх інформаційних технологій. Виявлено, що впровадження цифрових інструментів значно покращує якість контролю та аналізу, сприяє автоматизації процесів та зменшенню ризиків помилок і зловживань.

Отже, проведене дослідження підтвердило необхідність і важливість системного підходу до обліку, аналізу та контролю матеріальних активів у бюджетних установах. Запропоновані рекомендації та моделі можуть бути використані для вдосконалення управлінських процесів у Карпатському національному природному парку м. Яремче та інших подібних установах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. Дата оновлення: 13.09.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
3. Податковий кодекс України: Закон України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI. Дата оновлення: 03.09.2023. URL :
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV. Дата оновлення: 10.08.2022. URL :
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
5. Витрати : Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16: наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999р. №318 Дата оновлення: 03.11.2020. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>
6. Основні засоби: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121: наказ Міністерства фінансів України від 12.10.2010р. №1202. Дата оновлення: 01.01.2023. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10>
7. Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання : наказ Міністерства фінансів України від 13.09.2016 № 818. Дата оновлення: 01.01.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1336-16>
8. Запаси: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 123: наказ Міністерства фінансів України від 12.10.2010р. №1202. Дата оновлення: 01.01.2022. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1019-10>
9. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному сектор: наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 2013 року

№1203 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14>

10. Про затвердження деяких нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку в державному секторі Мінфін України. Наказ від 29 грудня 2015 року № 1219. Дата оновлення: 12.05.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14>

11. Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення положення про структурний підрозділ місцевої державної адміністрації у сфері культури : наказ Міністерства культури України від 20.12.2012 № 1560. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1560734-12>

12. Акименко О.Ю., Гливенко В.В., Гоголь Т.А. Облік у бюджетних установах : навч. посіб. Чернігів: Десна Поліграф, 2020. 559 с.

13. Артеменко Н.В., Погорєлов В.А. Складові обліку власного капіталу установ державного сектора. Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я. 2019. Ч. III. С.87

14. Атамас П.Й., Атамас О.П. Облік у бюджетних установах: Навчальний посібник Київ: ЦНЛ, 2019 р. 284 с.

15. Бабінська С. Ведення бухгалтерського обліку в умовах впровадження сучасних інформаційних технологій. Економіка та суспільство. 2021. № 26. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/323/309>

16. Безверхий К. В. Облік в бюджетних установах: Навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2020. 312 с.

17. Безрутченко С.М. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури. 2019. 272 с.

18. Бондар М. І. Бухгалтерський облік в установах державного сектору як механізм управління державними фінансами. Облік, аналіз, аудит та оподаткування: сучасна парадигма в умовах сталого розвитку. Київ : КНЕУ, 2020. С. 260–262.

19. Бондарук Т.Г. Місцеві фінанси : навч. посібник. К. : ДП “Інформ.-аналіт. агентство”, 2019. 529 с
20. Бунда О.М. Blockchain-технологія в обліку і аудиті/ Проблеми інноваційно інвестиційного розвитку. Київ. 2022. № 28 С. 168-178.
21. Бутинець Ф.Ф., Остапчук Т.П., Остап'юк Н.А., Сисюк С.В. Бухгалтерський облік у бюджетних установах: Навч. посіб. .Житомир: ПП «Рута», 2019. 472с.
22. Верига Ю.А. Облікова політика підприємства: навч. посібник для внз. Київ: Центр учб. літ., 2020. 312 с.
23. Воляник Г.М., Шутка С.Є., Колінько Н.І. Аналіз забезпеченості основними засобами та управління ефективністю їх використання суб'єктом господарювання державного сектору. Науковий вісник НЛТУ України. 2021. Т. 31. № 6. С. 68–73.
24. Гнатюк А. А. Новий погляд на класифікацію необоротних матеріальних активів в умовах кризи. Modern Economics. 2021. № 25(2021). С. 46-51.
25. Даньків, Й. Я. Формування обліково-аналітичної інформації для оцінки діяльності суб'єктів підприємництва. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Економіка. 2019. Вип. 2. С. 116-121.
26. Демська, Ю.В. Пилипенко, Л.М. Організація і методика оцінювання резервів капіталу в бухгалтерському обліку. Журнал «Облік і фінанси». Київ, 2019. №1 (83). С. 63-67.
27. Дорошенко М. Надходження необоротних матеріальних активів: способ, оцінка, бухоблік. Новий бюджетний облік, №3, 2022 С.3.
28. Задорожній З-М., Муравський В., Костецький Я., Задорожній М. Удосконалення обліку необоротних активів у системі ефективного управління ними. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2022. Т. 5(46). С. 149-160
29. Калюга Є.В. Облік і аудит у питаннях та відповідях: навч.-метод.посіб. Київ, 2019. 374 с.

30. Канєва Т., Дрепін А. Міжбюджетні відносини в умовах децентралізації влади. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2020. № 3. С.50-65
31. Карпенко Є.А., Карпенко О.В., Мілька А.І. Перспективи розвитку бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту в умовах інноваційних інформаційних технологій. Полтава : ПУЕТ, 2021. 410 с.
32. Кириченко Ю.М. Особливості надання органами місцевого самоврядування адміністративних послуг. Право і суспільство. 2020. № 2. С. 151–156
33. Коваленко Д. І. Венгер В. В. Фінанси, гроші та кредит. Теорія та практика. Київ : Центр навчальної літератури. 2019. 578 с.
34. Коваль П.Ф., Кисленко А.Є., Корнієнко Т.М. Бухгалтерський облік у бюджетних установах і організаціях: Навч. посіб. Національна академія держ. податкової служби України. Ірпінь: Національна академія ДПС України, 2018. 250 с.
35. Коблянська, І.О., Сіренко, А.А., Коблянська, Г.Ю. Методика і організація обліку та внутрішнього контролю запасів підприємства в системі управління активами. Modern Economics. 2018. № 7. С. 85-97
36. Кононова О.Є. Організація бухгалтерського обліку: навчальний посібник. Дніпро: ДВНЗ ПДАБА, Вена.: Premier Publishing s.r.o. Vienna, 2018. 102 с.
37. Королюк Т.М. Цифрова трансформація інформаційних процесів: досвід вітчизняних підприємств. Соціально-компетентне управління корпораціями в умовах поведінкової економіки: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (18 лютого 2021 р.) / відп. ред. О.М. Павлова, К. В. Павлов, Л. В. Шостак, А. М. Лялюк. Луцьк, 2021. 565 с. С. 338-340.
38. Королюк Т.М. Документообіг в інформаційній системі управління підприємством. Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституціональних змін : зб. матер. Всеукраїнської науково-практичної

конференції (з міжнародною участю) (м. Полтава, 22 жовтня 2020 р.). / за ред. Пилипенко К.А. Полтава : ПДАА, 2020. 785 с. С. 297-301.

39. Королюк Т. Діджиталізація документообігу в обліку. Розвиток соціально-економічних систем в геоekonomічному просторі: збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 19 травня, 2023 р.). Тернопіль, ФОП Паляниця В.А., 2023. 142 с. С. 79–81.

40. Кузь В.І. Організація бухгалтерського обліку : навчальний посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2019. 224 с.

41. Лаговська О.А. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством. Київ : Центр навчальної літератури, 2018. 418 с.

42. Левицька С.О. Облік та аналіз діяльності бюджетних установ: Монографія. Рівне: УДУВГП, 2020. 233 с

43. Лемішовський В.І., Хом'як Р.Л., Мохняк В.С., Воськало Н.М., Лемішовська О.С. Бюджетні установи: бухгалтерський облік та оподаткування: Навч. посіб. Л.: Інтелект-Захід, 2018. 1104 с.

44. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік: підручник для внз 3-тє вид., перероб. і допов. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 670 с.

45. Михайлов М.Г., Телегунь М.І., Славкова О.П. Бухгалтерський облік у бюджетних установах. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2019. 384 с.

46. Облік основних засобів 2022: від придбання до списання Бухгалтерія для бюджету. – Режим доступу: <https://www.budgetnyk.com.ua/article/184-oblk-osnovnih-zasobv-2022-vd-pridbannya-do-spisannya>

47. Плаксієнко В.Я., Верига Ю.А., Кулик В.А., Карпенко Є.А. Облік, оподаткування та аудит : навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 509 с

48. Попівняк Ю. М. Технологія блокчейн у бухгалтерському обліку й аудиті: сучасний стан, можливості та перспективи застосування. Економіка, управління та адміністрування. 2019. № 3 (89). С. 137–144

49. Проблемні аспекти розвитку місцевих бюджетів в контексті забезпечення фінансової самодостатності територій в Україні URL: https://visnyk.fem.sumdu.edu.ua/issues/2_2020/2_2020_3_kuznietsova.pdf (дата звернення: 10.11.2023).

50. Сарапіна О. А., Єремян О. М. Організація бухгалтерського обліку в установах державного сектору економіки: теоретико-методологічні та практичні підходи. Вісник Черкаського університету. Серія «Економічні науки». 2019. № 1. С. 131–143.

51. Співак С. Діджиталізація процесів бухгалтерського обліку [Електронний ресурс] / Сергій Співак, Діана Панчишин, Михайло Сkochиляс, Катерина Яремчук // Соціально-економічні проблеми і держава. 2021. Вип. 2 (25). С. 113-119. Режим доступу: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21ssmpbo.pdf>

52. Співак С. Роль комп'ютерних програм для аналізу фінансово-господарського стану підприємства [Електронний ресурс] / Сергій Співак, Ірина Дідик, Тарас Скурський, Ольга Житко // Соціально-економічні проблеми і держава. 2021. Вип. 2 (25). С. 702-707. Режим доступу: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21ssmgsp.pdf>

53. Спільник І., Палюх М. Бухгалтерський облік в умовах цифрової економіки. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2019. № 1-2. С. 83-96.

54. Старенька, О. М. Стан використання сучасних інформаційних технологій для бухгалтерського обліку на підприємствах. Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. праць. Одеса : Одеський національний економічний університет. 2022. № 1-2 (80-81). С. 61-75

55. Тарасюк М.В. Доходи бюджету в системі соціально-економічного розвитку України. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/21_2_2018ua/21.pdf

56. Черничук Л.В., Маниліч М.І. Облік у бюджетних установах: Навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. Чернівці: Книги-XXI, 2019. 400 с.

57. Шара Є.Ю., Андрієнко О.М., Жидєєва Л.І. Бухгалтерський облік у бюджетних установах і організаціях: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2020. 440 с..

58. Шевченко І.О., Рижикова Н.І. Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення формування і виконання кошторису доходів і видатків бюджетних установ. Науковий погляд: економіка та управління, №2 (78). 2022. С.147-155

59. Spivak S., Korolyuk T., Spivak I., Krepych S., Nita B. and Brukhanskyi R. Construction of a Conceptual Model of the Accounting and Analytical System of Report Formation Under IFRS, 2023 13th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT), Wroclaw, Poland, 2023, pp. 206-210, DOI: 10.1109/ACIT58437.2023.10275676.